

BIBLION

"HABENT
SUA
FATA
LIBELLI"

REVISTĂ A BIBLIOTECII JUDEȚENE „IOAN N. ROMAN” CONSTANȚA

NR. 6 - 7, 2012

SERIE NOUĂ

APARE SEMESTRIAL

2012 – AN DE REFERINȚĂ ÎN OMAGIEREA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR DIN ROMÂNIA

23 aprilie - *Ziua Internațională a cărții și a dreptului de autor*, sărbătorită în peste 100 de țări din toată lumea, este marcată anual cu un entuziasm deosebit de către bibliotecile naționale. Cartea și lectura nu pot fi dissociate de bibliotecă. De aceea, imboldul de a alege această dată și pentru a sărbători *Ziua Bibliotecarului* din România, îl găsim încărcat de semnificații importante pentru lumea profesională.

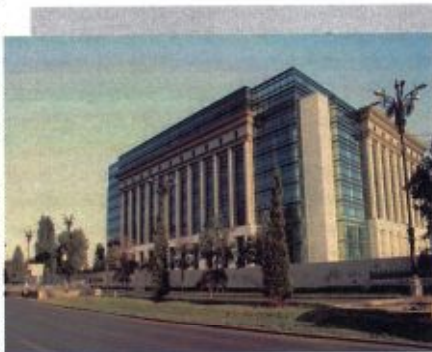
Sărbătoarea cărții, instituită din 1995 la inițiativa UNESCO are scopul de a promova lectura publică, industria editorială și protecția proprietății intelectuale prin drepturile de autor. Este o zi de recunoaștere a contribuției remarcabile a oamenilor de litere la îmbogățirea culturii și spiritualității universale.

Ideea alegerii acestei zile se leagă de o tradiție de peste 90 de ani, practică în Catalonia. La această dată - ziua onomastică a patronului catalan Sf. Jordi și a Sfântului Gheorghe - se dăruiau celor dragi cărți și un trandafir roșu. Ideea s-a extins ulterior în librăriile din întreaga Spanie care, în ziua de Sf. Gheorghe, ofereau o floare pentru fiecare carte cumpărată.

La această tradiție s-au adăugat și alte considerente legate de această dată. 23 aprilie este o zi simbolică pentru literatura universală – în această zi, în același an, 1616, au trecut în neființă doi titani ai literaturii universale: Miguel de Cervantes și William Shakespeare. Totodată, de această dată se

leagă și biografia altor autori celebri ai literaturii universale: Garcillaso de la Vega, William Wordsworth, Jules Barbey d'Aureville, Rupert Brooke, Vladimir Nabokov, Maurice Druon.

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța, principala depozitară a memoriei spirituale scrise pe plan local, marchează anual acest moment prin manifestări specifice, dintre care „Ziua porților deschise” se bucură de un interes special în rândul comunității locale.

În acest an, un element de noutate în cadrul manifestărilor l-a constituit ediția I a „Festivalului de film digital” realizată de Centrul de formare *Biblionet* al bibliotecii, concretizată printr-o proiecție de filme digitale, urmată de jurizarea și acordarea de premii laureaților și diplome participanților. Filmele au fost realizate de persoane din comunitatea locală, seniori care au participat la Cursul de *Povestiri Digitale* organizat de Biblioteca

Județeană Constanța și susținut de trainerii atestați.

Omagierea din acest an a cărții și a bibliotecarului din România va rămâne însă memorabilă prin evenimentul inaugurării noului sediu al Bibliotecii Naționale a României. Programul inaugural, care s-a desfășurat în perioada 23-27 aprilie sub deviza „O perspectivă asupra culturii - Biblioteca Națională a României” a fost onorat de prezența unor personalități marcante din lumea culturii, din lumea politică, dar mai ales din lumea profesională, sosiți din toate colțurile țării. Bucuria deschiderii pentru public a celui mai mare și mai modern edificiu cultural din țară a fost exprimată prin evenimente inedite: conferințe, spectacole de teatru, expoziții, concerte. Impresionantă prin noul edificiu care-i adăpostește colecțiile, serviciile și alte zone interactive, dar mai ales prin dotările de înaltă tehnologie, Biblioteca Națională a României a devenit o adevărată emblemă modernă a bibliotecilor, aducând un suflu nou pentru rostul și aspirațiile slujitorilor cărții. Prezența la această inaugurare ne-a încărcat de optimism și de speranță. În acest emoționant moment, înaltul for cultural, Biblioteca Națională a României, are marea șansă de a confirma că instituția cărții contează în orice societate.

Cornelia Pariza

DOBROGEA ȘI DOBROGENII

Crainicul

Ziarul „Crainicul”, având o foarte scurtă perioadă de apariție, 25 februarie-16 mai 1931, s-a dovedit o publicație interesantă, cu informație densă, ce grupa între colaboratori pe: Octavian Moșescu, G. Murnu, Ion Pillat, Camil Petrescu, Ion Simionescu. Se publicau informații și știri cu caracter general, fiecare dintre semnatori „având complectă și exclusivă răspundere a celor ce scrie”. Tipografia „Gutenberg” din Bazargic asigura ziarului o anume ținută a condițiilor grafice.

În numărul 1, editorialul cu titlul „În jurul apariției ziarului Crainicul” este semnat de Octavian Moșescu și aduce în atenție importanța apariției periodice în zona Dobrogei de Sud, revigorând ideile din „Coasta de Argint” și anume relația dintre peisajul excepțional al „Văii fără de iarnă”, domeniul preferat de reverie și inspirație și lumea artistică românească a vremii.

Tot în acest prim număr se prezintă atracțiile Balcicului, dar și locurile cu semnificație istorică și sentimentală, respectiv capela în stil bizantin „Stella Maris”, construită la cererea Reginei Maria, pentru momentele de reculegere; după cum era cunoscut, Regina, exprimându-și admirația față de peisajul marin de la Balcic și construindu-și acolo palatul binecunoscut. Iși va dori ca bisericuța „Stella Maris” să îi adăpostească inima, în mod simbolic.

Cronica evenimentelor culturale este o prezență constantă în toate numerele. Sunt menționate numeroasele activități ale Universității libere, precum și reprezentațiile teatrale susținute de profesioniști și amatori, lansările de carte ori șezătoarele cu diferite teme.

Ziarul își dorește să fie o oglindă a evenimentelor cât mai diverse și astfel, cinematograful aniversat la 35 de ani de existență, își găsește, la rădu-i un ecou într-un eseu consistent.

În numărul 3 din 28 martie, Ion Simionescu face o descriere cu certe virtuți literare ținutului Caliacra-Ekrene, despre care se știe că avea una dintre cele mai frumoase plaje și o intensitate unică a luminii solare, elemente geografice convertite în imagini poetice.

Admirația scriitorilor pentru unicitatea peisajului Dobrogei de Sud s-a metamorfozat continuu în pagini de literatură, iar nr. 4 din 12 aprilie al „Crainicului” se constituie într-un eveniment editorial, prin contribuția a cel puțin două nume: Ion Pillat și Camil Petrescu.

Poetul semnează „Balcic biblic”, creație pe care o dedică lui C.D. Mugur și „Balcicul de seară”, adresată lui Octavian Moșescu.

Imaginile exotice din „Balcic biblic” sunt în deplină consonanță cu vechi reprezentări creștine, aluzie la vechimea așezării și la tumultul istoric pe care l-a străbătut:

„Pe piatra asta veche la care vii, cadână,
Cu vasul de aramă în seară la cișmea,
Sedea Samarineanca tăcută la fântână
Așa cum stă de veacuri în Evanghelia mea.

Din luntrea asta veche culcată peste plajă,
De careai prins la soare, pescare, un năvod,
Apostolii odată svărliră a lor mreajă
Pe apele sfințite în vremea lui Irod.

Și sub smochinul ăsta, bătrân ca amintirea,
Sub care stai de pază, vier cu cap de sfânt,
Grăia Galileanul, cum spune povestirea,
Când pilda Scriptura cea bună pe pământ.

Și pe asinul ăsta pe care, grădinare,
Ți aduci la târg harbuji și poama, azi ca ieri,
Venea Mântuitorul așa încet, călare,
Pe drumuri înverzite cu foi de palmieri”.

Remarcabil este eseu dedicat Balcicului de Camil Petrescu. Prozatorul, la rândul său, unul dintre scriitorii prezenți adesea la festivalul literar al Balcicului, exersează o descriere de peisaj, cvasi-inexistentă în romane:

„Pentru oamenii de știință Coasta de Argint este o intercalare climatologică, un colț mediteranean rătăcit și păstrat în ținuturi continentale, asemenea unei moșteniri atavice, răsărite inexplicabil peste multe generații, asemeni, dacă vrei unui vas de preț îngropat și păstrat de sute de ani în straturile adânci ale unui pământ arabil. (...) Ea ca o lumină nouă în fierberea măruntă a cerului și a mării, în reflexul văros al râpelor și caselor. Dar mai ales privit de pe mare, așa cum trebuie să apară călătorilor pe valuri, cum desigur apărea corăbierilor venind aci din larg, acum sute de ani, portul acesta cari nu-i mai azi nici port, nici capitală de județ, tulbură și mai viu închipuirea. Golful mare cu conturul de petală albastră, orașul etajat în amfiteatru cu casele întărite cu ziduri și susținute de terase, cu chioșuri de siluete de geamii, pare un decor de teatru, înrudit cu cadrele care mă fascinau de copil, când cuvintele mă vrăjeau, fără să le pot preciza înțelesul. Trebizonda”.³

Cu toate că s-a manifestat efemer între publicațiile periodice dobrogene și naționale, și nu avut o direcție clară, ziarul „Crainicul” a publicat texte valoroase, dar aceasta numai pentru că scriitorii colaboratori

erau dintre cei mai importanți în epocă, și astfel se dovedește a fi o sursă demnă de cercetare pentru istoria literară, ce se bazează adesea pe aparițiile de mare întindere cronologică, ignorând faptul că scriitorii importanți au colaborat intens la ziare și reviste de provincie.

Grafica elegantă a paginii tipărite dovedește profesionalismul grupului de colaboratori și categoria de public elevat căreia i se adresa.

Câteva gânduri pentru Balcic.
Balcic este o stațiune de mare interes turistic și cultural. Este situată pe o peninsulă în forma de cap de săgeată, în partea de sud a golfului de la Coasta de Argint. Așezarea este înconjurată de dealuri și are o panoramă frumoasă asupra mării și a orașului. În apropiere se află ruinele anticilor și o biserică medievală. Clima este blândă și soarelui îi este rezervat un timp îndelungat în fiecare zi. Pentru cei care doresc să se relaxeze și să se bucure de frumusețea naturii, Balcic este locul ideal. Există multe locuri de cazare și restaurante unde se poate savura peștele proaspăt prins. În apropiere se află și o plajă frumoasă unde se poate relaxa și se poate bucura de soare și de apă caldă. Balcic este un loc plin de viață și de interes, meritând să fie vizitat de toți cei care iubesc natura și cultura.

Balcicul în reviste dobrogene

Situația Dobrogei este pentru lumea artistică și literară una cu totul specială. Exilul poetului latin Ovidius pe țărmul euxin i-a schimbat acestui ținut pentru prima oară destinul spiritual. Apoi, geografia dobrogeană, cu frumusețea ei unică, prin situare ei în vecinătatea mării, „la mijloc de rău și bine”, cu fața spre Orient, dar și având legături străvechi, prin navigație cu vestul Europei, a fost și este permanent sursă de inspirație literară și plastică.

Reușitele culturale ale dobrogenilor au reprezentat etape importante în propășirea unei regiuni ce trebuia, după 1878, să „recupereze” diferențele de dezvoltare economică și socială, comparativ cu celelalte provincii istorice românești.

În plan editorial, aceasta înseamnă apariții de cărți și periodice-ziare și reviste-al căror conținut să răspundă cerințelor spirituale stringente ale momentului.

Istoria unei literaturi, cum este și cea română, se alcătuiește din scrieri de anvergură națională, dar și de importanță locală. În acest sens, fiecare provincie istorică dăruiește

(continuare în pag. 3)

(continuare din pag. 2)

întregului element cultural absolut necesar unei dezvoltări armonioase.

Revista „Gânduri de la mare”, cu subtitlul de „revistă culturală regională” a apărut la Constanța în perioada mai 1937- mai 1942, avându-l ca director pe Titus Cergău. Era publicația neoficială a Ligii Culturale, secția Constanța. A publicat: articole culturale, creații literare originale, traduceri, folclor dobrogean, geografic, istoric, toponimic dobrogean. Acordă un loc important literaturii de inspirație dobrogeană.

Literatura publicată de revistă este mai degrabă modestă, subsumându-se unor intenții de valorificare a unei categorii de texte cât mai variate; publicația avea o circulație intensă în universul școlii, fiind scrisă în mare parte de cadre didactice. Chestiunile importante ale momentului, precum dezvoltarea unei vieți culturale și în mediul rural este cu maximum de atenție și Titus Cergău semnaleză corect situația existență. Și alți colaboratori ai revistei, precum G. Tomulescu, se exprimă în acest sens. Astfel, în numărul 3 /1937, apare sub semnătura acestuia, manifestul care urmează: [...] „Este timpul să începem munca temeinică de cunoaștere a țării, prin astfel de cercetări. A ne cunoaște țara înseamnă a ne iubi țara. Și pentru a ne iubi țara este nevoie să începem prin a cunoaște satul, comuna, regiunea, ca singurele tipuri reprezentative și rezumative a sintezei neamului, căci cunoașterea națiunii este știința patrie.” În această serie de articole se vor încadra și cele dedicat Dobrogei de Sud, respectiv, zonei Balcicului.

În numărul 3-4 pe martie/aprilie 1939, N. M. Mincev face o amplă prezentare geografică a ținutului numit „Valca fără iarnă”, într-o manieră excesiv romantică.

Și în alte numere se regăsesc texte literare dedicate Batovei, în același limbaj metaforizant.

În același ton expansiv, Valerian Petrescu publică în numărul pe ianuarie-martie 1940 un eseu despre interferența dintre Orient și Occident, lesne vizibilă în peisajul geografic și spiritual de la Balcic:

„Balcicul! E o feerie din basm. Orientul se oferă aici din plin și a rămas încă tihnit, cu tot occidentalismul adus vara de tinerețe și toate costumele plâjii. Marea albastră, soarele și cadănele, turcii cu bărbi și turban, apoi glasul muezinului din turla moscheilor, ce se pierde în depărtări constituie oviune din alte vremuri, viziune din orient care a atras, din mijlocul civilizației celei mai înaintate, pe un Byron”.

Rezultat mai degrabă al entuziasmului epocii pentru Coasta de Argint, scrierile din „Gânduri dela mare” nu se rețin astăzi decât prin sinceritatea pe care o degajă.

O altă publicație a epocii, „Pontice”, „revistă lunară de artă și cultură dobrogeană”, cu apariție între ianuarie 1939 și august 1940, la Constanța, sub conducerea lui Aurel Vulpe, este considerată una dintre revistele culturale de ținută din epocă în care au apărut articole de istorie și arheologie, literatură și recenzii. Un loc aparte îl are sprijinirea dezvoltării culturale a ținutului dobrogean, în context național. Membrii fondatori erau: I. Bentoiu, Gh. Coriolan, S. Cărpinișanu, Al. Gherghel, Valerian Petrescu.

Periodicul, cu o ținută sobră, a pus accentul pe beletristică, nefiind o „publicație exclusiv literară”. Între colaboratori erau și scriitorii conștanțeni: Gr. Sălceanu, D. Olariu, D. Stoicescu etc, cărora li se alăturau nume importante ale literaturii naționale: I. Pillat, I. Minulescu, Al. T. Stamatiad, Emanoil Bucuța.

Tentația descrierii peisajului de la Balcic, în toată plenitudinea sa nu ocolește pe colaboratorii revistei, astfel că Ion Lolu, profesor bucureștean publică un text metaforic în nr. 1-4, ian-apr. 1940, cu titlul „Județul Coastei de Argint. Cronică despre lumini, colori și ape”. Cu accente parnasiene, Lolu reușește să plaseze literar o realitate geografică eterogenă:

„Valea Batovei, deschisă larg mării la Ecrene, a adăpostit mioarele oierilor mocani-permanența românească a ținutului-odată cu căderea ultimelor raze ale toamnelor roșcate pe care le-au reținut prelungirile pe firul ei într-o primitoare ospitalitate, pentru oierii și pentru vegetație, Valea Batovei a redus calendarul la trei anotimpuri: iarna dispăruse. Dela gura văii, pe coastă spre Capul Caliacra, se deschide golful Balcicului, toată întinderea aceasta de calcar strălucitor-mai ales deasupra orașului - pierzându-și scilpirea argintie pe una rubinie dela Cavarna înainte, înseamnă huzurul migdalului și al smochinului, nesădiți, dar culeși de mâna omului. Denumirea de Coasta de Argint, care l-a fost norocos dată de noi români, a căutat să fie schimbată, poate din întemeiat, dar rece pedantism științific, poate din neîntemeiat, dar orgolios spirit de imitație în: Coasta de smarald dela Ecrene până la palatul regal, bogat în plantații-din cauza vegetației abundente, Coasta de Argint deasupra Balcicului, până la Cavarna, din cauza scilpirii orbitoare a calcarului subrazele soarelui, Coasta de rubin până la Capul Caliacra, din cauza coloritului roșu datorit pământului denumit Terrarosa, care intră în compoziția fărnelui.

Acest «crâmpci de Mediterană, încrustat în modestul nostru fărme de mare» - așa cum s'a rostit despre el poetul geograf George Vâlsan - este străjuit de o inimă regală, inima Reginei Maria, care-și anticipase liniștea de mai târziu în solitudinea grădinilor suspendate parcă de beteala isvoarelor, lângă mica Stella Maris, ctitoria ortodoxă a anglicanei

protectoare. O casă din «casele de vis» a devenit aici palatul cu basme pentru nepoți, iar Balcicul sub pilda regească, a devenit orașul cu basme pentru poeți și pictori. (...) Așa este: vrei să vorbești despre județ și te pomenești vorbind despre Coasta de Argint. Cum marea a atras către ea civilizații, așa a atras și pitorescul. Restul județului e stepă, așa cum o cunoașteți, cu liniștiți și înflorări, ca în Turgheniev, ca în Odobescu.”

Condic mai mult sau mai puțin talentate abordau literar peisajul Balcicului, relevând frumusețea unui peisaj aproape ireal și simțind nevoia unei metaforizări excesive.

„Rod nou”, subintitulată „revistă literară, artistică, științifică”, Silistra, ianuarie 1934-februarie 1935, având redacția la sediul Bibliotecii Liceului „Durostor”, era o publicație lunară, al cărui scop era sprijinirea culturii. Erau semnalate aparițiile editoriale, apăreau creații literare originale, dar și traduceri din literatura străină, cronici științifice, articole de istorie literară etc. În articolul program se arăta, între altele:

„În privința conținutului și colaboratorilor să se știe atât, că: neținând seama nici de curentul din care face parte. Nici de cenaclu și nici de treapta socială a autorului, ne permitem să ținem seama doar de un lucru: talentul. Simțindu-se de mult un gol în beletristica acestui oraș cât și a întregii provincii, credem că, cu revista de față și cu concursul cetitorilor vom ajunge-odată și odată-să umplem golul simțit.”

Deși inițiativă locală, fără prea multe nume de prim rang în literatură, „Rod nou” se va impune prin seriozitate. Regăsim în coloanele sale, numele lui Mircea Streinul ori pe cel al lui Dumitru Liuben, un poet a cărui prezență este astăzi extrem de puțin cunoscută, dar care reprezintă un punct de reper în poezia simbolistă românească.

Corina Apostoleanu

Dobrogea Jună la început de secol XX

„Dobrogea Jună” este unul dintre cele mai longevive ziare dobrogene care și-a câștigat un loc binemeritat în presa din prima jumătate a secolului trecut. El poate fi comparat din acest punct de vedere cu „Dacia” sau cu „Marea Neagră”. Nu a fost cel mai longeviv dar, prin articolele pe care le-a găzduit în paginile sale este demn de menționat în cadrul acestui studiu. A început ca săptămânal în 1904 sub conducerea cunoscutului jurnalist dobrogean Constantin N. Sarry. Devine cotidian abia din 1920 și își încetează apariția în 1944 pentru a reapărea după scurt timp cu titlul schimbat în „Cuget liber”. Din 1947 apare cu titlul de „Dobrogea nouă” neîntrerupt până în 1989. După evenimentele din decembrie 1989 își continuă viața sub titulatura de „Cuget liber”.

Revenind la perioada care ne interesează și la ziarul „Dobrogea Jună”, datorită faptului că avem la dispoziție toate numerele care au apărut putem face o caracterizare amănunțită a acestuia și putem afla din paginile sale, evenimentele zilnice din viața dobrogenilor de acum un veac.

Încă din pagina de titlu ni se spune că ziarul, după cum sugerează și titulatura, a fost un organ de presă al tineretului dobrogean. A apărut la Constanța, pe 12 decembrie 1904. Ultimul număr în forma consacrată a fost tipărit la 31 octombrie 1944. Tot din pagina de titlu a primului număr aflăm că frecvența era săptămânală, formatul ziarului era de 48/33 cm. Prețul unui exemplar era de 15 bani, iar abonamentul pe un an costa 8 lei. În ceea ce privește tipografia, ea este una locală, din Constanța, cea a lui Dimitrie Nicolaescu. Redacția se afla pe strada Dorobanților nr. 17 din Constanța. În cei aproape 40 de ani de viață au apărut 5250 de numere însumând 12500 de pagini tipărite.

Între 1909 și 1930 ziarul a avut ca motto „Dobrogea dobrogenilor!”. Acest motto sugerează orientarea social-politică națională și naționalistă a celor care au condus ziarul și a celor care au semnat articole în paginile lui. Perioada în cauză a fost una de frământări social-politice marcate de cele două războaie balcanice dar și de prima conflagrație mondială. În epocă, intelectualitatea locală, mai ales cea românească, a militat pentru alocarea de resurse mai mari Dobrogei, proporționale cu importanța strategică și economică a acestei provincii istorice, dar și pentru egalitate cu românii din Vechiul Regat.

Pentru o scurtă perioadă, între 14 și 25 decembrie 1920, titlul este „Dobrogea Veche”. Acest periodic avea ca subtitlu: „Politică, economică, literară, independentă-zilnică”. Locul de apariție este tot Constanța, periodicitatea fiind zilnică. Formatul este diferit, mai mare decât cel anterior, 62/50 cm.

Prețul unui număr era de 50 bani. Director este tot C. N. Sarry, ceea ce confirmă teoria că avem de-a face cu același ziar din perioada anterioară, respectiv „Dobrogea Jună”. Redacția era situată pe strada D. A. Sturza nr. 7 din Constanța. Diferă locul de tipărire, în cazul de față Tipografia „Constanța” din Constanța.

Motivul pentru care a apărut „Dobrogea Veche” este că prefectul G. Berea suspendase „Dobrogea Jună”. Dealtfel au fost cenzurate două articole din numărul 4 al „Dobrogei Vechi” intitulate sugestiv: „Suspendarea Dobrogei June” și „Mișcarea anti-constantianistă din Constantinopol”. Cele două periodice au același motto, „Dobrogea dobrogenilor!”, ceea ce afirmă din nou identitatea celor două.

În articolul „După 11 ani” din numărul XVI I se arată că ziarul și-a suspendat apariția în preajma intrării României în primul război mondial, la data de 15 august 1916.

De-a lungul vieții sale acest periodic a cunoscut unele schimbări care s-au referit la subtitlu, tipografie sau sediul redacției. Aceste schimbări nu sunt un fenomen excepțional, ele intervin la multe publicații și se datorează condițiilor economice sau unor schimbări de orientare și conținut. De la numărul 2 din anul I și până la numărul 2 din anul III, „Dobrogea Jună” a avut subtitlul: „Organ săptămânal al tinerimii dobrogene”. Alte subtitluri au fost: „Organ al tinerimii dobrogene”, „Organ al intereselor dobrogene”, „Organ al Partidului Național Dobrogean” (la numerele 17 din anul X și numărul 28 din anul XII), „Organ al revendicării naționale ale dobrogenilor”, „Organ Național - Dobrogean”, „Politică, economică, culturală - zilnică” și „Politică - economică - culturală” (în anul XXX, numerele 33-36).

Interesante par schimbările în cazul locului de apariție care alternează între Constanța și București. Un aspect important îl constituie frecvența. Ziarul a început ca săptămânal, a fost și bilunar (între numerele 5 din anul III și 1 din anul V) pentru a deveni zilnic sau cotidian (între numerele 24 din anul XIV și 36 din anul XXXX).

Au existat și modificări ale formatului care a evoluat de la 64/50 la 46/33 cm și ale prețului de la 15 bani pe număr și 10 lei pe an abonamentul la 10 lei pe număr și 1000 de lei pe an abonamentul în anul 1944 (ultimul an de viață al ziarului). De la numărul 155 din anul XIX și 36 din anul XXXX, în prețul abonamentului a intrat și costul suplimentului cultural al ziarului numit „Dobrogea literară”.

Și sediul redacției s-a schimbat, ca și locul de publicare, la diverse adrese din București și Constanța. În Constanța, redacția a fost la următoarele adrese: Piața Independenței, strada Dorobanților nr. 17,

strada Dorobanților nr. 21, strada D. A. Sturza nr. 7, strada Scarlat Várnav nr. 23 și strada Scarlat Várnav nr. 27.

„Dobrogea Jună” a fost tipărită la mai multe tipografii, succesiv: Tipografia „Speranța” din București, Tipografia „Dimitrie Nicolaescu” Constanța, Tipografia „Gutenberg” și Tipografia „Vestea” din București, Tipografiile „Albania”, „Dobrogea Jună”, „Dacia”, „Constanța” și „Victoria” din Constanța. Locul de tipărire variază tot în funcție de situația economică sau de interesele de moment ale editorilor ziarului.

În ceea ce privește orientarea ziarului aceasta a fost neutră până la începutul războiului deși, având în vedere caracterul articolelor din primii ani de activitate cu greu putem susține această afirmație. Dacă studiem primele numere ale săptămânalului pe atunci „Dobrogea Jună” vedem caracterul anti-guvernamental, articole vehemente îndreptate împotriva administrației locale și mai puțin caracter obiectiv în transmiterea informațiilor. Caracterul obiectiv se mai regăsește și în unele perioade din epoca interbelică.

Între 1904 și 1912 redacția a susținut problema lărgirii drepturilor politice în Dobrogea. Între 1914 și 1916 a susținut o grupare politică proprie numită Partidul Național Dobrogean. După primul război mondial, „Dobrogea Jună” atacă ziarul pro-liberal „Farul” (seria a II-a), îl susține pe Scarlat Várnav (fost conservator, ajuns președinte al organizației județene a P. N. L.) și îl critică pe Virgil Andronescu. Atacul ziarului vizează, în egală măsură, și pe conservator-democrați care se opuneau lui Scarlat Várnav.

(continuare în pag. 5)

(continuare din pag. 4)

După moartea lui Scarlat Vărnăv în toamna lui 1919, directorul C. N. Sarry își va orienta atacurile împotriva Ligii Poporului, partidul mareșalului Averescu, și a reprezentantului acestuia la Constanța, Ilie Ghibănescu. În timp, ziarul „Dobrogea Jună” a oscilat între diferite partide politice, în funcție de interesele politice ale directorului său.

Semnificativă, în acest sens, este constituirea unei grupări țărăniști la Constanța anunțată în paginile numărului 42 din anul XIII (24 sep. 1919), p. 1. În numărul 36 din 6 noiembrie 1919, „Dobrogea Jună” publica un apel al acestei formațiuni cu titlul „Țărani și muncitori dobrogeni!”. După acest apel, în pagina următoare, ziarul se declară organ autorizat al acestui partid. Nu peste mult timp, în anul XIV, nr. 3 din 25 decembrie 1919, p. 2 ziarul publică o notă injurioasă la adresa aceluiași partid. Aceste schimbări de poziție politică ilustrează încercările directorului „Dobrogei June” de a accede pe scena politică locală prin crearea unui partid propriu.

Și acest ziar, pe care astăzi îl vedem din perspectivă istorică drept un izvor credibil și de calitate despre viața dobrogeană a începutului de secol XX, a fost implicat în polemici și schimbări de replici dure cu alte ziare sau cu formațiuni politice sau oameni politici. Dincolo de aceste aspecte care nu constituie o noutate în epocă, „Dobrogea Jună” ne oferă date importante despre economia întregii Dobroge, dar și despre viața sa culturală.

„Dobrogea literară” a fost suplimentul cultural al „Dobrogei June”. Apărea la data de 1 și 15 ale fiecărei luni în intervalul 1 aprilie 1924 – 24 aprilie 1927. Formatul a fost diferit de al publicației „mamă”, 65/48 cm. Fiind supliment, prețul său era inclus în cel al ziarului „Dobrogea Jună”. Pe prima pagină sunt trecuți membrii comitetului de redacție care cuprinde nume mari ale vieții culturale naționale și dobrogene precum: Hortensia Papadat-Bengescu, Silvia Constantinescu, Fausta Rădulescu, Dan Alecu, Alexandru Alecu, Ion Bentoiu, Constantin Brătescu, Marius Bunescu, Al. D. Constantinescu, Nicolae Dunăreanu, Alexandru Gherghel, Marin Ionescu Dobrogianu, Ioan N. Roman, Oreste Tafrafi, Constantin N. Sarry.

Redacția era diferită de cea a „Dobrogei June” așa cum rezultă din adresa diferită a sediului, dar și din mențiunea expresă din ziar: „Manuscrisele pentru pagina culturală se trimit numai pe adresa „Dobrogea literară”.

În articolul program intitulat „Cuvântul nostru” se menționează contribuția adusă de reviste precum „Arhiva Dobrogei”, „Analele Dobrogei” sau de către ziarul „Dobrogea Jună” la propășirea culturală a Dobrogei:

„Privind în urmă, constatăm că Dobrogea n-a fost lipsită de manifestații culturale. Dovada o găsim în viața și activitatea însăși a ziarului Dobrogea Jună, care apare de mai bine de 20 de ani și care în lunga lui viață a dat publicului multe pagini culturale. Iar dacă pășim treapta publicațiilor speciale de cultură, găsim admirabilele reviste „Arhiva Dobrogei”, „Analele Dobrogei” și „Dunărea”, - toate preocupate a lumina trecutul și împrejurările de față ale oamenilor și pământului acestui colț de țară românească. Dovada o mai găsim în mulțimea personalităților culturale, ce au pășit ca individualități strălucitoare de aci. [...]

Dobrogea își are intelectualii săi! Satele și orașele Dobrogei tind spre tot mai multă cultură – probă că sunt conștiente de menirea ei. Căci ce sunt intelectualii într-o societate, dacă nu acei indivizi capabili de a se dezvolta ca mentalitate și care sînt necesitatea unei asemenea desvăluriri? [...]

Prezentăm inițiativa noastră publicului dobrogean și tindem în viitor să creem un adevărat organ de actualitate culturală locală, solidarizând în acest scop colaborare oricărui intelectual, care crede ca noi, [...]

Nu voim decât să aducem nota noastră locală în corul marelui suflet național și să dăm expresie necesității intelectualității dobrogene de a se dezvolta, înfrumusețând și înălțînd realitatea”.

Scopul revistei a fost de a crea condiții favorabile afirmării valorilor culturale dobrogene, ca a găzduit în paginile sale tinere talente locale care s-au afirmat ulterior în domenii diverse precum literatură, jurnalism dar și istorie sau științe exacte.

Tematica articolelor publicate în „Dobrogea literară” este diversificată. Ea merge de la articole de arheologie și istorie a Dobrogei, istorie culturală, etnografie și folclor, date despre activitatea mișcării culturale și artistice dobrogene, recenzii de cărți scrise de autori dobrogeni sau tratând despre Dobrogea, creații literare originale, traduceri, revista revistelor etc.

Au publicat în paginile revistei nume ilustre ale culturii dobrogene dar și naționale precum: Hortensia Papadat-Bengescu, Nicolae Dunăreanu, Gala Galaction, Alexandru Gherghel, Ioan N. Roman, Grigore Sălceanu, Constantin N. Sarry, Nicolae Țimiraș ș. a.. Au publicat traduceri: Dumitru Stoicescu (din opera lui Ovidius), Al. Constantinescu (din Balthasar Gracian), Ion Bentoiu și Panait Theodoru (din Rabindranath Tagore), N. Țimiraș (din H. Heine și Uhland), Dragoș Protopopescu (din Thomas Hardy și Charles Witte) etc.

Numărul 4 din 15 mai 1925 este consacrat bimirileniului Ovidiu și cuprinde eseu „Pentru Ovidiu” de Hortensia Papadat-

Bengescu, articole și versuri omagiale de Ioan N. Roman, C. N. Sarry și Theodor Voicu, un fragment din Vasile Alecsandri, lista operelor ovidiene, traduceri din opera lui Ovidiu de D. Stoicescu, relatări de la inaugurarea monumentului lui Ovidiu de la Sulmona, etc.

Articolele de istorie și arheologie au fost semnate de Marin Ionescu-Dobrogianu, Oreste Tafrafi, Victor Morfei sau D. Stoicescu. „Dobrogea literară” a publicat medalioane despre: Hortensia Papadat-Bengescu, Petru Vulcan, Ioan N. Roman, Al. Gherghel ș. a.. Rubrica „Revista Revistelor” a fost susținută de Ion Dinu. Au fost recenzate reviste importante ale epocii precum: „Viața Românească”, „Convorbiri literare”, „Analele Dobrogei”, „Cele trei Crișuri”, „Gândirea”, „Țara noastră”. Alți colaboratori ai revistei au fost: Dan Alecu, P. Bănescu, S. A. Constantinescu, G. Duma, St. Muche. Au publicat poezii: S. Avramescu, S. Banciu, S. Lorin, F. Rădulescu, H. Roman, Al. Șteflea, D. Stoicescu, I. Stoicecu, Al. Sulfină, S. Tudor, T. Voicu.

Deși a apărut doar doi ani „Dobrogea literară” reprezintă un punct important în evoluția presei dobrogene, în general, și a celei cu caracter cultural în special.

Concluzionând, putem afirma că „Dobrogea Jună” a fost expresia superioară a jurnalismului local dobrogean. Sugestive ne apar și după aproape 80 de ani cuvintele istoricului și arheologului Oreste Tafrafi despre acest ziar: „Dobrogea Jună simbolizează românismul sădit în sufletele curate ale dobrogenilor de orice origine. Zi cu zi, timp de trei decenii, acest ziar a apărut interesele atât ale Dobrogenilor, cât și ale României, în regiunea de peste Dunăre.

„DOBROGEA JUNĂ” a avut o atitudine demnă, curată, curajoasă, în toate chestiunile mari. Ea a dat dovadă de un înalt spirit politic și patriotic. Ea poate servi drept pildă celor de curând alipiți la patriamumă, de cum se pot apăra interesele regionale, fără a cădea în păcatele regionalismului, în cadrul intereselor generale ale Statului și ale românismului. [...]

„DOBROGEA JUNĂ” oglindește sufletul dobrogean, onest, curat, energic și patriot. Ea a arătat tuturor că, prin voința și străduința lor, fiii Dobrogei s-au identificat sufletește cu frații lor de peste Dunăre, că ei contribuie în toate ramurile de activitate să fie factori utili și însemnați pentru propășirea patriei comune și că Dobrogea nu este decât o adevărată Românie Transdanubiană”.

Anca Dobre

"Printre diferitele mituri moderne, aş plasa utopia la loc de cinste..."

(continuare din nr. 5 / 2011)

Boutros Boutros-Ghali (născut la Cairo în 1922) a fost, între 1992 și 1996, secretar al Organizației Națiunilor Unite. Diplomomat, fost vice-prim ministru egiptean, însărcinat cu afaceri externe, jurist, doctor în drept internațional la Universitatea din Paris din 1949, universitar și autor a numeroase lucrări, Boutros-Ghali are o vastă experiență în domeniul afacerilor internaționale.

Interlocutorul său, Constantin von Barloewen (născut la Buenos Aires în 1952), fost profesor de antropologie la Karlsruhe, este membru al Consiliului Științific pentru studii internaționale din Universitatea Harvard și coordonator academic pentru dialog între culturi și civilizații în cadrul Fundației Chateau-Neuhardenberg din Berlin. Prin interviurile sale, reunite în 2007 sub titlul Cartea cunoașterilor, el se apropie de ideea unei „biblioteci interculturale” centrate pe întrebările fundamentale ale situației intelectuale a vremii noastre.

Speculațiile financiare au crescut considerabil: nu e primejdios pentru economia mondială?

Aceste speculații se asociază cu economia de piață. Nu se poate opri economia de piață. Speculațiile nu mă sperie, se vor corecta singure, din mers. Mă tem mai mult de marginalizarea populațiilor, a țărilor, chiar a continentelor întregi, precum Africa. Ce e de făcut pentru a-i integra pe marginalizați, indiferent că e vorba de o țară, de un popor, de o categorie de persoane, de cei pe care i-aș numi indigenii lumii? Această problemă intervine la nivelul diferendelor internaționale. Unele dintre acestea atrag atenția opiniei publice mondiale. Se intervine, se încearcă o mediere, se instituie un ajutor extern pentru susținerea refugiaților. În schimb, din diferite motive, unele conflicte nu captează atenția opiniei publice mondiale. Sunt conflictele pe care eu le numesc orfane. Nimeni nu dă doi bani pe ele. Cui îi pasă de Afganistan? Sau de Ruanda, unde o jumătate de milion de ființe omenești și-au aflat moartea în indiferența cea mai totală a comunității internaționale? Când ești sărac, simplul fapt că atragi atenția schimbă totul. Avem deci aici două alte forme de sărăcie: cea despre care se vorbește și care atrage intervenția lumii, care antrenează adoptarea unor anumite decizii, a anumitor reglementări, inițierea unor programe de ajutorare, și cea despre care nimeni nu știe nimic, de care nimănui nu-i pasă.

Teama de ciocnirea civilizațiilor nu se aseamănă oare cu fosta frică de comunism?

Nu sunt de acord cu această analiză. Cred că această teamă ține mai degrabă de chestiunea multilateralismului. În 1992, după invadarea Kuweitului și succesul războiului împotriva Irakului, am asistat la inițierea unei tendințe, a unei tentative de creare a unei noi ordini mondiale capabile de a gestiona perioada de după războiul rece. Președintele George Bush senior o anunțase într-o formulare răsunătoare. Toată lumea a sperat că Națiunile Unite vor fi forumul care ar permite instaurarea multilateralismului, adică a unei forme de democratizare a relațiilor internaționale. Toți actorii majori, statele membre și alte organisme, altele decât statele, precum organizații neguvernamentale, marile medii de afaceri, ar fi participat la gestionarea acestei perioade de după războiul rece. Și deodată a intervenit o schimbare, datorată incidentului de la Mogadiscio, în care au fost uciși soldați americani. Acest incident a provocat o schimbare de politică legată de schimbarea majorității Senatului american, devenită republicană sub președinția lui Clinton. Iar această nouă majoritate a acționat în sensul îndepărtării oricărei tentative de multilateralism în favoarea unui unilateralism care este o formă de neo-izolaționism. Faptul constituia o întoarcere la o mai veche tradiție americană. Cred deci că această teorie a ciocnirii civilizațiilor este direct legată de tradiția neo-izolaționistă încă puternică în Statele Unite.

Acceptarea multilateralismului presupunea acceptarea unei coexistențe a diferitelor culturi. În schimb, refuzul multilateralismului înseamnă credința că toate problemele trebuie rezolvate de o singură superputere. În practică, această poziție contribuie la încurajarea confruntării.

Așadar nu împărtășiți teza anumitor observatori, precum profesorul Kennan de la Princeton, care cred că dacă America va înceta să fie o superputere vom avea o dezordine mondială? Ce pericol conține universalismul, care este importanța unei lumi multipolare în secolul XXI?

Pot, desigur, să înțeleg logica atitudinii americane. Care este poziția Americii? Nu numai că liderii ei estimează că trebuie să se implice în toate problemele lumii, dar nici nu suportă ideea că anumite probleme s-ar putea rezolva în lipsa lor. Care este logica subiacentă acestei politici? Americanii își spun: „să presupunem că un grup de mediatori europeni încearcă să rezolve criza și dau greș, atunci ni se va cere să intervenim și ne vom implica. Atunci, dacă tot ne implică, măcar s-o facem de la începutul medierii.” Pornind de la acest

lucru, ei nu tolerează ca o mediere să înceapă fără permisiunea lor, fără binecuvântarea lor – deoarece în caz de eșec nimeni nu va rezolva problema și ei vor trebui să intervină. Această logică mi se pare foarte periculoasă, dintr-un simplu motiv: puterea absolută corupe, și corupe absolut. Avem deci nevoie, și America în primul rând, de multilateralism, de dezbateră problemelor planetei împreună cu ceilalți actori.

Fără a cădea în păcatul unei „demonizări” nejustificate a Statelor Unite, această poziție americană nu poate merge împotriva diversității culturilor?

Poate, într-adevăr, să meargă împotriva diversității culturilor, dar cel mai rău lucru este că merge chiar împotriva intereselor Statelor Unite. În primul rând, opinia lor publică nu este dispusă să joace rolul jandarmului mondial. În al doilea rând, nu au capacitatea de a se angaja în multitudinea de probleme ale planetei.

Credeți că dezvoltarea tehnologică – nu doar a forței nucleare, a nanotehnologiei, a biogeneticii și a armelor biochimice, dar și a revoluției digitale etc. – va fi atins un prag periculos care ar periclita identitatea umană?

Nu, întrucât tehnologia, ca parte integrantă a globalizării, are, ca orice fenomen, atât aspecte pozitive cât și negative. Dacă se respectă anumite criterii, anumite reguli elementare, atunci tehnologia îl va sluji pe om și va proteja drepturile omului. În schimb, dacă tehnologia nu respectă aceste reguli etice elementare, cred că devine un lucru rău.

Credeți că istoria este determinată de legi istorice sau de forțe umane independente? O întrebare care nu ne dă pace de la Herodot citire, dar și de la Jacob Burkhart sau Arnold Toynbee, în perspectiva unei istorii universale a umanității...

Forța care determină istoria este omul. Am o mare încredere în lideri, în elite. Dar cred că liderii au nevoie de o infrastructură minimă, de anumite forțe dinapoia lor. Totuși, inteligența și imaginația omului rămân forța reală ce operează dinapoia tuturor transformărilor.

Credeți că o formă de ecumenism ar putea opera între religiile și culturile lumii actuale?

(continuare în pag. 7)

(continuare din pag. 6)

Nu e decât un element, și nici nu e suficient. Avem nevoie de ceea ce eu numesc instituții, de instituționalizarea regulei de îndată ce a fost acceptată. De fapt este inutilă adoptarea unui principiu de bază fără instituție, fără instrument, fără încadrare. Foarte adesea, această încadrare este mai importantă decât regula însăși. Atunci, într-adevăr, anumite întâlniri dintre religii și civilizații sunt importante, prin intermediul lor poate fi înțeles celălalt. Dar etapa ulterioară rezidă în crearea unor instituții destinate conservării acestui demers la scară internațională, și care vor aplica regulile asupra cărora s-a convenit.

Omul, se spune, nu poate trăi fără mitologii: încă din Grecia Antică, Babilon, Mesopotamia și Egipt, străvechea Chină și cultura hindusă. În societatea industrială și post-industrială, care ar mai fi aceste mitologii?

Printre diferitele mituri moderne, aş plasa utopia la loc de cinste. Utopia de astăzi va fi poate realitatea de mâine. Progresul, faptul de a atinge luna și stelele, reprezintă mituri foarte importante. Clubul de la Roma preferă să rămână la dimensiunea economică a progresului. Dar progresul în sensul cel mai larg al termenului este un element esențial.

Credeți în ideea unui progres liniar în istoria evoluției omului?

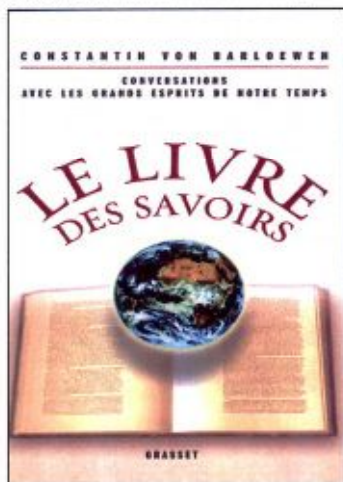
Firește. E suficient să comparăm situația Africii în 1945, când nu existau decât trei state independente, Egiptul, Liberia și Etiopia, și Africa actuală, cu 53 de state independente. La fel, nu se poate compara lumea din 1945 cu o comunitate internațională de 51 de state membre ce au participat la Conferința de la San Francisco, și lumea actuală, cu 185 de state în cadrul Națiunilor Unite. Se poate obiecta că participarea noilor state nu constituie un progres în sine, dar eu nu cred asta. Orice-ar fi, peste o sută de state își pot exercita dreptul la autodeterminare. Anumite reguli privind drepturile omului au fost adoptate. Poate că nu sunt întotdeauna aplicate, dar există.

Credeți în formularea drepturilor omului apărută în cadrul Națiunilor Unite acum jumătate de secol, sau împărtășiți atitudinea mai relativistă în această privință a unor țări precum China, Malaiezia, sau a țărilor islamice? În Islam, nu există oare în ziua de azi o contradicție între relativitatea valorilor culturale și religioase și ideea unei anumite universalități a civilizației mondiale?

Sustin că drepturile omului sunt prima etapă. Nu pot fi rezolvate toate

problemele în câteva decenii. Va fi nevoie de mult timp, de imaginație și de perseverență. Din nefericire, ființele omenesti sunt foarte grăbite. Vârsta câinelui nu corespunde vârstei omului. Vârsta unei națiuni sau a unui stat nu corespunde vârstei unui om. Pentru un stat, o sută de ani nu sunt nimic; rareori un om trăiește o sută de ani. E de-ajuns să atragă privirile, să devină o excepție. Ar fi deci o eroare să conchidem că nu s-a făcut niciun progres în privința drepturilor omului, a protecției minorităților, a dezarmării. Sunt concepții recente. Acum o sută de ani, nu se vorbea despre dezarmare, deoarece războiul era unul dintre resorturile esențiale ale națiunilor. În prezent, aceleași națiuni condamnă violența, cer rezolvarea pașnică a confruntărilor internaționale.

În țările occidentale cunoaștem, cu anumite nuanțe între America și Europa, o „descântare” a lumii începând cu Secolul Luminilor, după formularea lui Max Weber, care nu se aplică în același mod celorlalte civilizații – de pildă islamul și tradițiile sale. E un pericol pentru civilizația mondială, o pierdere de identitate umană sau un semn de speranță?

Nu sunt de acord cu această idee de pierdere a sacralului. E de-ajuns să intrăm în anumite locuri pentru a constata renașterea Bisericii catolice și cea a altor religii, ca și apariția unor noi forme de religie. Sentimentul religios rămâne deci un element puternic. Dacă anumite țări au realizat separarea Bisericii de stat, nu putem să conchidem că religia nu mai are importanță. Aș merge chiar până la a afirma că religia nu și-a pierdut importanța în arta de a governa de zi cu zi, chiar dacă această influență e mai indirectă.

În experiența domniei voastre, v-a apărut conflictul între putere și morală? Conflictul clasic dintre Machiavelli și Erasmus, între Realpolitik și morală politică?

Cred că morală este un fundament al acțiunii. Nu poți fi mediator cu o atitudine imorală. Orice profesie, de la cea de medic la cea

de inginer, necesită o morală. Ne închipuim că puterea ar impune, în anumite situații, acțiuni imorale. Nu e și părerea mea: ne păstrăm întotdeauna latitudinea de a demisiona sau de a ne expune poziția pe hârtie. Această distincție între moralitate și imoralitate mi se pare livrescă, academică. În viața practică, nu e așa.

În decursul istoriei omului – și astăzi – poate fi un război just, sau justificat?

Cred că voi răspunde în plan juridic. În Carta Națiunilor Unite, se stipulează că, în cazul în care comunitatea internațională decide recursul la forță, acesta va fi legal. Este unicul răspuns care se poate da. Dacă cineva omoară pe altcineva pe stradă, sunteți de acord, cred, ca poliția să recurgă la forță pentru a-l aresta pe criminal.

E posibilă modernizarea fără occidentalizare, cum au încercat japonezii pornind de la restaurația Meiji din 1868 și, astăzi, tradițiile islamice, între „Mecca și mecanizare”?

Nu cred că modernizarea se confundă cu occidentalizarea. Subestimați influența țărilor ne-occidentale în procesul de globalizare. Nu o voi cita decât pe cea a muzicii și a dansurilor africane, sau a sculpturii africane asupra artei moderne. Globalizarea provine simultan din mai multe regiuni ale lumii, și fiecare membru al acestei societăți participă la aceasta. Dar nu se vede decât contribuția occidentală, în dauna contribuției ne-occidentale. Să luăm un exemplu foarte cunoscut: în 1956, Franța, Marea Britanie și Israelul lansează operațiunea militară de la Suez împotriva Egiptului. Cât ai clipi, o sută de lucrări sunt publicate în Franța, în Anglia și în Israel asupra acestui subiect, dar nimic de cealaltă parte, din cauza sărăciei, a absenței tradiției critice și a autorilor specializați capabili să scrie asupra acestei crize. Rămâne doar o interpretare unilaterală. Este și cazul acestei idei de globalizare confundată, pe nedrept, cu o occidentalizare a lumii.

Avem sentimentul că sensibilitatea și dimensiunea metafizică vin mai mult dinspre Africa, dinspre America latină decât din Occidentul industrializat, în care raționalizarea și logos-ul tehnocrației par să sufocă experiența sensibilă. Avem de învățat de la acele țări, cum spunea deja marele sociolog brazilian Darcy Ribeiro.

Este o întorsătură justă a istoriei. E suficient să ne amintim influența Egiptului asupra civilizației occidentale. Nu trebuie deci să extragem o perioadă istorică, să-i deformăm importanța și să conchidem omotetia

(continuare în pag. 8)

(continuare din pag. 7)

globalizării și a mondializării. De fapt, occidentalizarea este ea însăși rezultatul altor civilizații. Cred că există continuitate, deoarece suntem cu toții în aceeași barcă. Specificitățile popoarelor și națiunilor sunt depășite numeric de asemănările și numitorii comuni.

Avem o istorie a evoluției omului. Știu că nu-i ușor, dar când se va analiza, peste o sută de ani, secolul XX, cu ce va fi marcat el istoria?

Habar n-am. Dar știu că accelerarea schimbării s-a multiplicat astăzi de zece ori într-un secol și că se va căsca o prăpastie între generații. În același timp, ca urmare a comunicării, percepția divizării între Nordul și Sudul planetei, între cei avuți și cei nevoiași, va fi de asemenea mai netă. Nu știu care vor fi consecințele acestui secol asupra următoarei civilizații. Știu că într-un interval de douăzeci de ani am inventat Internetul, că următoarele decenii vor asista la inventarea unui calculator capabil să facă traduceri și la multiplicarea transplanturilor de organe. Dar în decursul acestor douăzeci de ani am asistat și la apariția unor probleme legate de mediu sau de problema demografică. Rapiditatea schimbării e o noutate în sine.

În fine, trebuie să amintim că toate civilizațiile care ne-au precedat au încercat să găsească soluții la problemele lor observându-și predecesoarele. Toată tradiția se bazează pe acest lucru: ce-au făcut tata și bunicul? Ne aprofundăm în vechile lucrări și încercăm să găsim acolo o soluție. Ori, cu accelerarea schimbării, problemele se modifică radical, și nu vom mai fi în măsură să căutăm răspunsul la predecesorii noștri. Următorii douăzeci de ani ne vor aduce răspunsul. Suntem constrânși să adoptăm acest mod de reflecție.

Constatăm astăzi mutații geopolitice și geostrategice considerabile, noi constelații de putere în Asia, în America latină, în Africa și în Orientul Apropiat, cu organizații precum OCDE, MERCOSUR în America latină, țările din ASEAN etc. Dialogul Sud-Sud devine din ce în ce mai important în economia și politica mondiale, cu China și investițiile sale în Africa pentru resurse naturale, în Angola, în Sudan și în America latină, cu India și exportul industriei digitale, Brazilia și exporturile sale de resurse naturale, Bolivia care exportă gaze în China, Iranul, care exportă petrol în Rusia și în China. Există mari schimbări geostrategice dar și consecințe antidemocratice, defavorabile drepturilor omului și eforturilor Consiliului de Securitate al ONU privind interesele Rusiei și ale Chinei în Sudan, de exemplu. Care vor fi puterile politice ale secolului XXI?

China va face cu siguranță parte dintre acestea. Și Rusia, din momentul în care își va fi surmontat vicisitudinile. Să ne amintim de Rusia din 1917, de cea din 1943, când trupele naziste erau la porțile Moscovei. În pofida tuturor acestor lucruri, rușii au o tradiție, o situație geopolitică, o diplomatie foarte veche, precum și suflul politic pentru a juca un rol economic în această lume. Europa va fi, cred, în măsură să creeze o nouă comunitate.

Apoi, e greu de evaluat evoluția Braziliei, a Indoneziei sau a Indiei în următorii cincizeci de ani. Problema dinamicii statelor-națiuni rămâne de asemenea de avut în vedere. Statul-națiune devine un concept nou-nouț, fără legătură cu ceea ce însemna în Westfalia secolului XIX. Astăzi îmbracă forma unui micro-naționalism, însă aceste grupuri care vor să creeze micro-state vor fi dovedite de euro, de globalizare. Singura certitudine care ne rămâne este că secolul nostru va fi o perioadă de transformare radicală, și mai radicală decât cea de-a doua jumătate a secolului XX.

Dialogul între culturi este într-adevăr important. Dar, după părerea mea, e și mai important ca acest dialog să-și găsească o prelungire în instituții internaționale. Am participat la numeroase conferințe în viața mea, și prea adesea am constatat că, după încheierea dezbaterilor, nimănui nu-i mai păsa de concluzii, din lipsă de continuitate. De aceea avem nevoie de o nouă generație de organizații internaționale. La urma urmei, prima generație a fost încarnată de Societatea Națiunilor, a doua este de Națiunile Unite, ne trebuie de-acum înainte o a treia generație, la care nu vor participa doar statele membre, ci și noi actori, ce joacă un rol în afacerile lumii, fără să fie state.

Societățile multinaționale sunt un nou actor, organizațiile neguvernamentale un altul, instituțiile regionale, marile orașe la fel. Am avut o întrunire cu primarii marilor orașe, la Istanbul, în 1996. Marile orașe joacă un rol în afacerile internaționale, au vocația de a deveni actori instituționali mondiali.

Fără desfășurarea societății civile în vederea rezolvării problemelor internaționale de mâine, nu vom putea reuși. În alți termeni, statul-națiune nu mai e de-ajuns. După privatizarea anumitor industrii, vom asista la o formă de „privatizare” a afacerilor internaționale.

Acești noi actori participă din ce în ce mai mult la elaborarea regulilor zilei de mâine și tratează problemele internaționale. Unul din obstacole ține de faptul că opiniile publice nu se mai interesează de afacerile internaționale. Pe vremea erei comuniste, se interesau mai mult, deoarece comunismul pretindea că formează o comunitate. Un bun comunist se interesa de situația din Nicaragua, din Zimbabwe sau din Birmania. Nu mai e cazul, și totuși

măine problemele interioare nu vor mai fi tratate de instituții interioare, ci la scară mondială. Cei care vor refuza să se intereseze de problemele internaționale vor vedea cum li se impun soluții fără a fi putut să participe la elaborarea lor.

Îmi amintesc de o conferință pe care am susținut-o în Egipt pentru cadrele din partidul guvernamental. O tânără m-a întrebat: „Domnule Ministru al Afacerilor Externe, am citit în presă că plecați în Nicaragua. Unde se află această țară?” Întreaga asistență a izbucnit în râs. „Domnule ministru, de ce nu acordați mai multă atenție războiului civil libanez, mai degrabă decât să vă plimbați în Nicaragua?” I-am răspuns: „Doamnă, dacă vrem ca Nicaragua și America centrală să se intereseze de problemele din Orientul Mijlociu, acesta trebuie să se arate atent față de situația din Nicaragua.”

Poate putem învăța din lecțiile istoriei. Ce legi determină ascensiunea și căderea puterilor politice?

Când o națiune exercită un control absolut fără controlul comunității internaționale și al celorlalți actori, este vorba, prin definiție, de o putere coruptă. Această definiție poate părea îngustă, dar o cred adevărată. Dacă nu ajungem la multilateralismul puterilor ne expunem la grave dificultăți.

Una sau două țări nu pot rezolva singure problemele lumii, n-au nici capacitatea, nici voința politică, nici timpul, nici cunoștințele necesare.

Traducere de Mădălin Roșioru, din Constantin von Barloewen, *LE LIVRE DES SAVOIRS / Conversations avec les grands esprits de notre temps*, Grasset, Paris, 2007.

26 aprilie Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale

26 Aprilie este Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale și a fost sărbătorită și în Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța. În 2011, în mesajul său, dl. Francis Gurry, Director general al World Intellectual Property Organization (WIPO) s-a referit la rolul pe care îl au designul, desenele și modelele în societate și capacitatea lor de a da formă inovației viitorului.

Pe lângă manifestările din cadrul bibliotecii, s-a născut și ideea de a organiza și în mediul rural ziua de „26 Aprilie”. Ne-am mobilizat și am pornit la treabă luând legătura cu conducerea grădiniței și a școlii generale din Cumpăna. Toată lumea a fost încântată de idee și au dorit să găzduiască acest eveniment.

Este 26.04.2011 și am pornit spre *Grupul Școlar Cumpăna*. Prima oprire o fac la grădiniță. Este încă foarte devreme. Pitiții sunt așteptați de d-na educatoarea Georgeta Vasile. Odată ajunși la grădiniță, micuții se așează la măsuțele lor de lucru, având fiecare în fața sa câte o foaie de hârtie și creioane colorate. Acestea fuseseră alese cu grijă în ton cu mesajul transmis de directorul general al WIPO.

Le ofer câteva cărți frumoase colorate, editate de Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM) și semne de carte care au un design realizat la Geneva de către specialiștii WIPO. Acestea le atrag atenția și încep să pună întrebări. Jucându-ne, le spun câteva cuvinte despre invenții, mărci, desene industriale, despre oamenii care fac aceste lucruri. Micuții sunt numai ochi și urechi. La final mă întrebă ce să facă ei cu pliantele și semnele de carte pe care le-au primit? Le pot lua acasă să le arate și părinților, fraților și surorilor mai mari? Răspunsul meu este afirmativ și sunt bucurătoare să știu că aceștia sunt interesați de mica mea prezentare și că doresc să împărtășească cu familia evenimentul din această zi.

Urmează o nouă experiență pe care am trăit-o în *Grupul Școlar Cumpăna*. O oră mai târziu, după despărțirea de preșcolari, mă aflam la școală în clasa a IV-a E unde învățător este d-na Stăncescu Nicoleta. Aici emoțiile sunt mai mari. Mă prezint elevilor și încep să le explic de ce am venit în vizită la ei. După ce le citesc mesajul d-lui Francis Gurry, directorul general WIPO, referitor la protejarea desenelor, le împart materiale informative și semne de carte. Trecem la discuții libere și ...

Ideile lor sunt care mai de care mai interesante. Deja câțiva elevi se vedeau inventatori, iar invențiile lor le protejau cu ajutorul Plicului cu idei. Câțiva băieți modificau mașini și biciclete, iar fetele adaptau rețetele de prăjituri ale mamelor și creau noi modele de rochii. Numai unul, mai gânditor, ridică două degete smerit și mi se adresează, spunându-mi: „Eu, când mă voi face mare, vreau să creez un robot care să ne facă temele”. Și răsete cristaline au răsunat în întreaga clasă. Dar cine știe, peste câțiva ani, micul elev din Cumpăna ne va demonstra că ideea lui a fost genială și vor exista roboți construiți după visul său ... Nimic nu este imposibil!

Lucia Vlad

Blogul Bibliotecii Orășenești Ovidiu

Realizarea blogului a plecat de la dorința de a reinventa biblioteca publică a o îndepărta de imaginea de „loc prăfuit” așa cum este percepută de majoritatea publicului român.

Biblioteca publică trebuie să fie cartea de vizită a unei comunități. În ea trebuie să se regăsească colecții în format tradițional (tipărit, audio-video) și resurse electronice care să vină în întâmpinarea nevoilor de informare și documentare a comunității respective, accesarea lor fiind posibilă din interiorul ei sau de la distanță.

Proiectul meu a urmărit constituirea unei biblioteci de referință cu publicații multimedia având ca punct de plecare cerințele de informare și documentare ale utilizatorilor comunității.

În acest scop am făcut investigații pe Internet căutând informații pe diverse teme prestabilite legate de ceea ce doresc să cunosc utilizatorii și am organizat o bază de date cu informații relevante.

Prin acest proiect am hotărât să îi familiarizez pe utilizatorii bibliotecii și nu numai cu căutarea și regăsirea informației și să le ghidez pașii spre a folosi această informație corect și eficient.

Pentru a promova acest nou serviciu am realizat afișe pe care le-am pus la instituțiile publice din comunitate (Primărie, grădinițe, școli, biserici) și calendare și semne de carte pe care le-am distribuit în școli și utilizatorilor bibliotecii. Într-un an de zile blogul a avut peste 3000 de accesări. Acest lucru m-a convins că existența unui site al bibliotecii este importantă, pentru ca utilizatorii să poată accesa și referințele bibliografice din baza de date a bibliotecii. Rezultatele așteptate de la blog au fost: conștientizarea comunității referitor la existența unor informații utile pentru nevoi specifice grupurilor țintă pornind de la un dialog cu membrii comunității și diseminarea de materiale de promovare.

În octombrie 2011 m-am hotărât să concep un proiect. L-am conceput și în decembrie 2011 am participat la concursul de participare comunitară și am ajuns în finală pe locul 2 cu 114 puncte.

Chiar dacă nu am reușit să obțin banii de la BIBLIONET eu am continuat să promovez imaginea bibliotecii. Am creat un cont pe Facebook și am făcut un site Google al bibliotecii (Biblioteca Orășenească Ovidiu).

În prezent lucrez la un nou proiect. Vreau să inițiez un proiect în parteneriat cu *Grupul Școlar Ovidiu (Să cunoaștem istoria și frumusețile patriei)*. Voi apela la voluntari pentru a mă ajuta să concep proiectul și chiar să-l implementez. Sper să obțin finanțare pentru a implementa proiectul. Voi antrena copiii în diferite activități. În orele de istorie, geografie îi voi instrui să folosească site-ul Școala Discovery pentru a viziona documentare, iar pe site-ul CIMEC vom vizita virtual muzeele de istorie, etnografie etc.

Voi prinde în proiect bani pentru vizite la muzeele din țară și excursii pentru a cunoaște fauna și flora țării etc.

Pentru a populariza proiectul voi crea un blog pe Wordpress.

Ali Osber

Vizitati blogul:
BIBLIOTECA ORĂȘENEASCĂ OVIDIU -
O POARTĂ SPRE CUNOAȘTERE
Adresa URL: www.bibliotecaovidiu.ro

. ARTE ȘI ISTORIE .

Reflexe ale poeziei crepusculare în lirica lui Dan Laurențiu

Poezia bacoviană nu exprimă o societate în criză, ci o civilizație a crizei, cu o conștiință bine articulată care operează pe un teritoriu uman numit poezie. Lirica obiectelor se maturizează, ideologia bacoviană creând un limbaj poetic particular care rescrie metafizicul din perspectiva crepuscularului. Acesta a reprezentat și raționamentul pentru care am ales ca ultim capitol al prezentei lucrări poezia lui Dan Laurențiu, lirică aflată sub semnul dialogului continuu cu poezia bacoviană.

Despre Dan Laurențiu critica de specialitate afirmă că este „probabil, întâiul efect notabil în lirica românească de după al Doilea Război al aceluși Eminescu plutonic pe care I. Negoieșcu l-a dezgropat din postume. Se poate vorbi, în acest sens, de eminescianism în legătură cu toate culegerile poetului, de la aceea de debut din 1967 (*Poziția astrilor*) până la cele din urmă, dar îndeosebi în legătură cu „*Imnuri către amurg*” din 1970, pline de imaginile somnului și morții caracteristice Plutoniei eminesciene.” Constantin Abăluță scria: „Iată încă un poet controversat, pe care o parte a criticii îl acuză de insubstanțialitate, iar o altă parte îl consideră a fi atins absolutul în versuri de-un orfism pur. Și unii și alții recunosc desprinderea inițială din modelul bacovian ca și influențele varii (Trakl, Macedonski, Eminescu).”

Comparația și, chiar mai mult, analiza poeziei lui Dan Laurențiu din perspectiva poeziei eminesciene nu face decât să se închisteze posibilitățile descifrării textelor lirice și din alte unghieri. Totuși, dacă se apropie de poezia eminesciană prin intervalul dintre amurg și zori ca tărâm obscur al tranziției spre puritatea ființei, somn vrajă sau smulgere din lumesc: „*Ruga ta abia se aude/ în lumina tremurată a zorilor/ pe care atât de rar i-ai întâmpinat/ cu fața surzătoare/ atât de adâncit ai fost mereu/ în crepuscul în apele somnului/ tău ireal oare ai dormit vreodată/ să te trezească lumina soarelui/ o palidă noapte și-au fost/ odihna eternă și veghea eternă/ de la hotarul morții/ aduci o mărturie pentru viața ta*”.

Se apropie de poezia bacoviană prin excelența lingvistică a jocului isotopic, eul liric fiind un spirit care-și asumă destinul și-l provoacă prin jocul izotopiilor, așa cum se întâmplă și în următoarele versuri: „*Albina tremură în câmpul suav/ cu raze infraroșii albina tremură/ și mă întunecă/ pleoape de porțelan voi avea voi avea ce bine/ sub valuri ușoare/ crește părul pe sexul lui Venus/ ierburi nu se mai văd/ cerul nu se mai vede/ râul râul râul/ sulfe infraroșii în câmp/ cazii tu și se*

înaltă/ pleoapa mea dintre lacrimi/ lângă îngerii albi lunecând/ pe aripi suave/ în văzduhul curat albastru/ fără inimă albastru fără inimă” (*Albastru câmp și aripi*). Sensurile pe care, la o lectură artificială le actualizează izotopia albinei, la o postlectură, se restrâng până la reactualizarea semantică a unei probleme de naștere în și din interior al sensului de zbor „*Ce bine e Doamne/ să dorm lângă Tine/ este la fel de bine/ de parcă aș dormi/ lângă femeia pe care o visez/ și n-am întâlnit-o/ ea rătăcește pe drumuri/ necunoscută/ prin păduri și prin/ lacuri ascunse de vederile/ omului/ ease ascunse de mine/ eu sunt un zeu/ și nu știu prin ce tușuri/ și ape s-a ascuns/ ea a plecat prin/ mările sudului sau ale nordului*” (*Ce bine*), idee ce accentuează experiența din care nu se iese ușor pe poarta semnificării crepusculare de tip bacovian: „*Aș vrea să mă descum/ într-un text pe care/ l-am uitat/ aș vrea să-mi aduc aminte de tine*” (*Anamnis*).

Același Constantin Abăluță notează faptul că: „poetul este inegal și prolific, manierist și auto-repetitiv, în genul unui Minulescu modern: romanțe orifice pentru mai târziu. Marca poeziei lui, ca și a poetului deja pomenit, ori măcar încordare, care să te bulverseze, se cascadează o prăpastie ce, resimțită cumva de poet, e repede umplută cu giumbușlucuri și năstrușnicii, cu calambururi gen *Ave Eva, Croce, piratul feroce*, ori sintagme emfatiche gen sacerdotul mit, cu discursul incontinent și neglijent revărsat ca ploaia până la dizolvarea oricărui posibil mister poetic: *dăra de sânge pe care m-am/ întors acasă la mama/ a dispărut în pustiu/ aceasta a fost drumul vieții mele (Întoarcerea fiului risipitor)*”

Textul liric al lui Dan Laurențiu reface modelul bacovian prin rescrierea trăirii și semnifică acea stare de real dintr-un anumit moment al existenței care nu mai poate fi redus la un semnificat pur rațional, având un fir de necomunicabilitate specific: „*Vreau să stau culcat la picioarele tale/ să-ți citesc poezii/ pe care însă/ nu le-am scris pe trupul tău/ tu să privești cu îngăduință/ acest scrib care scrie/ în limba lui necunoscută*” (*La picioarele tale*).

Criticul Paul Dugneanu identifică o nouă temă, trupul-carte, temă care presupune o rescriere deoarece procesul de „erotizare a

scriiturii poetice este reală și se configurează într-o temă”, rupând în două limbajul pentru a deveni un mijloc de recunoaștere între două persoane: „*Ce fericire să-l/ descoperi pe Dumnezeu/ în pântecul unei femei/ acolo unde se naște copilul/ acolo unde arta absolută/ nu mai are nici un sens/ acolo unde toți poeții/ ne naștem/ și toti oamenii trebuie să murim/ dar ce fericire/ să-l găsești pe Dumnezeu/ în pântecul unei femei*” (*Fericire castă*). Mai mult, Paul Dugneanu constată faptul că „prin rafinarea limbajului până la o epură a cuvântului, Dan Laurențiu se apropie de obscurele clarități ale versului nervalian și mallarméan, sau, altfel spus, de idealul poeziei pure. Metafora trupului-text este decantată prin filtrele successive ale cuvântului până la a deveni semn pur, chiar absență a semnului, și – de ce, nu – reverie a virtualității.”

Scriitorul care a introdus în spațiul liricii române universal fals, camuflat de atmosfera crepusculară, pentru a modifica realitatea, este George Bacovia. Din opera acestuia, Dan Laurențiu preia singurătatea și izolarea, confuzia în fața lumii înconjurătoare, indiferență sau ostilă. Se apropie de poezia bacoviană și de dimensiunea crepusculară prin falsă interpretare a criticii privind scriitura model de tip autist deoarece rupe contactul psihic cu lumea înconjurătoare trăindu-și intens propria viață interioară prin confesiunile sale: „*așa trebuie să-și sfârșească/ zilele bătrânului poet/ visând la ceva/ despre care nu-și aduce aminte*” (*Anamnis*).

Din cele afirmate mai devreme, rezultă că lirica lui Dan Laurențiu presupune existența cuvântului aflat pe muchia sensului; înțelesul său dobândit în actul de discurs al emitentului de text se pune abia după actul de discurs. Acesta are drept proprietate angajarea maxima a eului în vorbire, înnodarea cu sensul trăit: „*Cum poți să salvezi/ un om de la spânzurătoare/ tăindu-i frânghia de la gât/ vei răspunde dar această/ frânghie este iubita lui/ nu te întrista/ nu te bucura/ leul și ursul alb/ dorm sub același acoperiș*” (*Ce înseamnă să fii fericit*).

La o lectură repetată, constatăm că în structura poeziilor există mai multe straturi: un fond erotic, pasional, agitat, peste care se suprapune o lirică a seninătății metafizice, platoniciană și, paralel, o alta, neconceptualizată, a senectuții, metafizice: „*Despre tine când dormi/ se poate vorbi ca despre acea scoică/ bolnavă de bucuria/ că va*

(continuare în pag. 11)

(continuare din pag. 10)

naște o perlă/ când te vei trezi în razele/
soarelui și vei pleca la drum/ îți voi pune un
diamant pe deget/ acel diamant va purta numele
meu/ cu el îți voi lumina drumul/ prin pădure
tu vei cădea fericită/ în somn acolo unde pe
inelul tău/ strălucește chipul fiului fără de
moarte" (Diamantul).

Poezia lui Dan Laurențiu se încadrează într-o rețea complicată de determinanți, aceasta antrenând schimbări semantice și morfologice prin sensul său nondescriptiv pe care îl presupune: „Amor făcui aseară ca un taur/ în nas țî-am pus inelul meu de aur” (Amorul somnambul). Pentru fiecare utilizare a ideii de iubire este vizată o unică entitate. Desemnarea înseamnă posibilitatea de a ieși în afara limbii, iubirea fiind folosită exclusiv cu scopul de a singulariza un obiect dintr-o lume, dintr-o realitate, desemnând, uneori, o singură realitate. Această pluralitate de referenți privind iubirea este accidentală în cazul liricii lui Dan Laurențiu, fiind, uneori, tratată în termeni de ambiguitate: „Totdeauna m-am temut de femeie/ ascunde-mă mamă primește-mă/ înapoi în pântecul tău/ voi sta acolo ghemuit/ ca un diamante/ strălucind/ într-un cuib/ de mătase nocturn/ voi fi ocrotit/ de primejdii/ nimeni nu va bănuși/ că m-am ascuns chiar acolo/ la adăpost de privirile dogorâte de febră/ ale acestor tinere preotese/ care mă opresc în drum mă conduc/ în fața altarului și-mi susură-n ureche/ liturghia cea neagră răstignit pe crucea de foc/ parfumuri violete penumbra iatacurilor/ cu muzica anotimpurilor/ Vivaldi la căpătâi și Elvis la călcăie/ ce ospăț senzual ce sudoare de cal/ mamă ia-mă înapoi ascunde-mă în pântecul tău/ voi sta acolo pitit adormit ca un diamant strălucind/ într-o cutie de catifea într-un cuib de mătase neagră” (On revient toujours).

Sensul liricii lui Dan Laurențiu poate fi considerat un ansamblu de cunoștințe relative la purtătorul dimensiunii crepusculare prin specializarea iubirii, de multe ori lipsită de sens în afara actului denominativ de individualizare a femeii iubite. Prin funcția de individualizare, iubirea este implicit determinată, neparticipând la opoziția nedeterminat/determinat, opoziție caracteristică poeziei bacoviene. Definierea din perspectivă crepusculară a iubirii ca nume fără determinant nu este adecvată, datorită faptului că iubirea de sorginte crepusculară acceptă combinarea cu aceiași determinanți ca ai iubirii generale: „Nu știu cine ești/ nu știu pe cine caut/ tu poate că ești femeia de dincolo/ tu poate că ești femeia ideală/ eu dorm aici alături de tine/ și dorința mea cea mai puternică/ a sufletului meu/ este să mor/ de ce mă întrebi tu/ pe care te strâng între sânii/ mei calzi și buni/ care-ți dau laptele/ pe care l-a lăsat Dumnezeu/ nu știu am răspuns eu/ cred că tu ești răspunsul/ întrebării mele”

(Nu știu cine ești, Dan Laurențiu)/vs./ „Duduia veșnic citește;/ Știe clavierul, pictează -/ Și nopți de-a rândul veghează./ Și poate, de-aceea slăbește./ Se crede, și unia spun -/ Dar totul rămâne secret-/ Duduia visează-un poet,/ Bizat, singuratec, nebun.” (Unei fecioare, George Bacovia).

Deosebirea esențială dintre lirica lui George Bacovia și cea a lui Dan Laurențiu este dată de trăsăturile referențiale intrinsece ale iubirii. Dacă în cazul iubirii, la nivel general, prezența determinanților este aproape obligatorie, în cazul extrapolării sensurilor iubirii nu se mai poate vorbi de existența acestei obligativități, prezentând particularitatea de a putea opera prin ea însăși o anumită restrângere a domeniului de cuantificare, datorită, pe de o parte, presupuziției de denotație prealabilă și presupuziției de unicitate, pe de altă parte, în situațiile în care este avută în vedere referința la un particular spațio-temporal determinat: „Nu există o mai mare nenorocire/ decât să fii poet/ pe acest pământ al durerii/ nu există o mai mare nenorocire/ decât să fii un înger albastru/ căzut din cer/ și să nu poți zbura/ spre țara care ți-a fost/ promisă de Dumnezeu” (Îngerul mi-a vorbit).

Ocurența dimensiunii crepusculare în poezia lui Dan Laurențiu, pe linie bacoviană, se bazează pe imposibilitatea ca locutorul să recurgă la iubirea nemodificată dar și pe refuzul locutorului de a apela la iubirea nemodificată, întrucât el are intenția de a produce anumite efecte de sens.

Dan Laurențiu, aidoma lui George Bacovia, ca scriitor, era orgolios și egolatu, fiind preocupat, prin propriul act de scriitură, de sine, ambii fiind lipsiți de orice interes față de cei din jurul lor. Apropierea lui Dan Laurențiu de George Bacovia se face atât la nivelul scriiturii, cât și la nivelul fizico-mental dacă luăm în calcul bolile de care au suferit încă de mici copii cei doi scriitori: „Toată viața mea/ nu a fost/ decât boală și artă/ ceea ce am câștigat/ nu a fost decât sentimentul morții” (Dan Laurențiu) /vs./ „Tot mai tăcut și singur/ În lumea mea pustie -/ Și tot mai mult m-apasă/ O grea mizantropie.” (George Bacovia).

Mirela Savin

Onirismul

Onirismul a reprezentat un curent care a propus o mutație semnificativă în evoluția literară a ultimelor patru-cinci decenii reprezentând cea mai importantă mișcare literară cu un program estetic bine conturat, fiind opusă realismului-socialist. A fost o mișcare care a refuzat compromisul politic. În felul acesta, onirismul estetic, a reprezentat primul și singurul curent literar născut în era totalitarismului, chiar dacă în acea perioadă se derula și realismul socialist. Este de precizat, astfel, faptul că onirismul avea un „program” estetic care se afla în opoziție atât cu climatul literar, cât și cu cel socio-politic de la noi, dar și, parțial, cu cel din Occident.

Problema pusă aici este aceea că onirismul, prin amestecul criteriului estetic cu cel politic, reprezintă un gest subversiv la adresa politicii culturale impuse. Cu toate acestea, pentru criticii Marian Popa, Al. Philippide demersurile oniricilor reprezentau doar niște manifestări neobișnuite prin care se urmărea ideea acreditării unui curent oniric în literatura contemporană comparabil cu alte curente literare. Ultimul, Al. Philippide, vorbea despre o „paradă de bălci”. De asemenea, Gheorghe Crăciun considera că școala de la Târgoviște, onirismul și postmodernismul epic al anilor '80 reprezintă elementele structural-definitorii ale aceleiași paradigme întemeiate la începutul celui de-al șaptelea deceniu.

Este de observat faptul că Leonid Dimov într-un articol intitulat «Preambul», publicat în anul 1968, adoptă o strategie duală, a defensivei prin ofensivă, față de acuza de evazionism adusă oniricilor afirma faptul că oniricul, în opinia lui, reprezintă nu o modalitate a fugi din realitate ci, din contră: „unul de a o invada, de a pătrunde până în scheletul ei, acolo unde lumea sensibilă este înlocuită de ipostaza ei anterioară, de forță.”

În același articol Leonid Dimov îl cita pe Lenin, prin intermediarul André Breton, în legătură cu poziția politică revoluționară a suprarealismului, despre care spunea că deși este prin definiție revoluționar și pragmatic: „suprarealismul – ciudat lucru – recurge la dicteul automat, pornind de la imperativul lui Lenin: «Trebuie să visăm!».”

Trebuie remarcat faptul că onirismul reprezintă un curent literar, pe de o parte, progresiv și prospectiv, iar, pe de altă parte, un curent care caută să-și inventeze o tradiție. Așa cum se cunoaște, sintagma „lumi posibile” a lui Leibniz este complementară celei de „lumi imposibile”, în ideea că trebuie să avem în vedere ideea de univers al discursului limbajului. Privită din acest unghi, Leonid Dimov aduce în discuție faptul că literatura onirică creează o nouă lume mai puternică decât lumea reală, în care nu se vorbește

(continuare în pag. 12)

(continuare din pag. 11)

despre iluzia unei certitudini, ci despre certitudinea unei iluzii, mai precis despre: „relevarea fotografică a amănuntelor, descrierea de dragul descrierii, sarcina psihologică grefată artificial gesturilor nesemnificative, într-un cuvânt, nenumărate elemente formale sau formaliste care țin de domeniul artei pentru artă, al artei făcute de dorul lelii, ca să fim malițioși, și de care, în ciuda oponentismului său, realismul dogmatic n-a fost niciodată străin.” De asemenea, îi reproșa lui Dumitru Țepeneag faptul că periclitază existența grupului oniric din dorința de a fi în opoziție politică. În aceleași convorbiri – de care am amintit și mai devreme – pe care Dumitru Țepeneag le-a avut cu Ion Simuț, Țepeneag îi dădea dreptate lui Dimov: „Avea el ceva dreptate, căci n-o făceam de dragul lui Goma (care era mai degrabă un pretext). O făceam, să zicem, din două motive (...). În primul rând, ca să lupt împotriva regimului pe care îl uram, din tot felul de cauze, inclusiv autobiografice. Și, implicit, împotriva cenzurii, adică nu numai împotriva cenzurii politice, dar și a celei estetice care, la începutul anilor '60, era încă puternică. Al doilea motiv era mai egoist și mai literar în același timp. Trebuia să atragem într-un fel atenția asupra noastră.”

Tocmai în acest sens Dumitru Țepeneag oferă un exemplu semnificativ vorbind despre curajul de a provoca adversarul. În acest sens piesa de rezistență o constituia nu evaziunea estetică, ci subversiunea și provocarea politică: „Cel mai simplu pentru a atrage atenția, îi explicam eu lui Dimov, e să îndrăznim să facem ce alții nu îndrăznesc. Să provocăm noi adversarul. Și pentru că nu scriam literatură realistă, provocatoare să fie atunci activitatea noastră extra-literară. Modelul meu, în ce privește provocarea politică, era suprarrealismul francez, activitatea unui Breton pe care Dimov nu-l iubea.”

Într-o altă ordine de idei, perioada anilor '70, dominată de proletcultism, a ilustrat un spațiu adecvat pentru apariția grupului oniric. În alți termeni, grupul oniric românesc

a apărut ca o încercare de sfidare a puterii, de fugă față de realitatea concretă. Este adevărat însă că, grupul oniric a fost respins de chiar cei care inițial îl încurajaseră: poezii Al. Philippide, Virgil Teodorescu, criticul Șerban Cioculescu. În fond, grupul oniric românesc a reprezentat o formă de subversiune estetică, o izbucnire care nu a schimbat fundamental cursul literaturii, dar care a însemnat o poetică coerentă.

Și, totuși... dincolo de ceea ce propune ca teorie, până în 1980 literatura a fost dominată de scriitorii generației șaizeci. Prozatorii au deplasat accentul spre individ, în timp ce în poezie s-a recuperat dimensiunea lirică. Legătura cu tradiția a fost restabilită. În acest context, au fost recuperate operele marilor scriitori din perioada interbelică. De asemenea, au apărut multe reviste care au încurajat activitatea tinerilor scriitori: «Luceafărul», «Gazeta literară» (devenită, mai târziu, «România literară»), «Contemporanul», la București, «Steaua» și «Tribuna» la Cluj. După anul 1970 au mai apărut o serie de reviste: «Argeș» la Pitești, «Familia» la Oradea, «Ramuri» la Craiova, «Tomis» la Constanța etc.

Nastasia Savin

Capcanele istoriei

Lucian Boia, profesor la Facultatea de Istorie a Universității București, este autorul a numeroase lucrări cu tematică diversă - istorie, imaginar, mitologie, viață extraterestră, sfârșitul lumii, comunism, naționalism, democrație.

Volumul la care vom face câteva referiri a apărut la Editura „Humanitas”, în anul 2011 și oferă o privire de ansamblu asupra felului în care a reacționat elita intelectuală românească în perioada interbelică - perioadă marcată de schimbări de regimuri politice, în timp relativ scurt, cum rar s-a mai văzut în alte state europene - dictatura regelui Carol al II-lea, stat național-legionar, dictatura generalului, apoi mareșalului Ion Antonescu, guvernul Petru Groza, abdicarea regelui Mihai I, proclamarea Republicii Populare Române și instaurarea regimului comunist.

În cele peste 350 de pagini ale lucrării, cuprinzând opt capitole, autorul efectuează un studiu despre nenumărate personalități, din varii domenii de activitate - universitari, membrii ai Academiei, scriitori, ziariști, publiciști, formatori de opinie - nume prea bine cunoscute precum: Petre Țuțea, Felix Aderca, Emil Cioran, Eugen Ionescu, Mircea Eliade, Mircea Vulcănescu, Grigore Moisil, Nicolae Iorga, A. C. Cuza, Istrate Micescu, Dan Barbilian, George Călinescu etc.

Este evidențiat un moment important din spațiul culturii românești interbelice, și anume, ofensiva tinerilor studioși, și în condiții

instituționale și economico-sociale dificile. „Nu doar literatura era în discuție, nu doar ansamblul culturii românești, ci destinul însuși al românilor. România trebuia să devină alta.”

Într-un articol semnat de Mihail Polihroniade intitulat „Generația tânără și ritmul mondial” („Azi”, 1933) se spunea clar că tinerii s-au săturat să imite Occidentul, pentru că sunt încadrați în civilizația modernă și nu au „ce și de ce să imite; după cum s-au săturat să reactualizeze tradiția românească: ei privesc înainte, nu înapoi”.

Mircea Vulcănescu îl contrazice pe Polihroniade și recunoaște factura universală a mai multor reprezentanți ai culturii române. De fapt, după cum observă autorul, dorința tinerilor de a schimba România avea și motive de ordin material și anume faptul că ei se simțeau nedreptățiți, marginalizați, cu slujbe și retribuții modeste.

Sunt analizate apoi aspecte din timpul dictaturii lui Carol al II-lea, personaj cu multe defecte, dar și cu anumite calități. Printre cele din urmă, incontestabilă este aceea de Mecena al culturii române, cultură pe care o încurajază și o finanțează, dorind să rămână în memoria românilor ca un „rege al culturii”.

Urmează abdicarea acestuia, în septembrie 1940 și apoi exesele regimului legionar, care probabil și datorită timpului scurt în care s-au aflat la guvernare nu vor întrece pe cele foarte grave produse odată cu instaurarea dictaturii comuniste, când erau favorizați doar cei care acceptau regimul sau colaborau cu el.

Lucian Boia manifestă o oarecare înțelegere față de diversele forme de colaboraționism, dar, observă el, „intelectualul are o abilitate: aceea de a găsi de fiecare dată argumente pentru a se justifica, mai ales când i se pare că istoria și-a dat verdictul. Pentru un intelectual glasul istoriei este irezistibil”.

În concluzie, o părere nu prea măgulitoare pentru această categorie socială.

Gelu Culicea

SEMNAL

RECENZII

BREVIAŢ

Daniel Stein, traducător

Omul care dă titlul acestui roman documentar – o specie literară aparte, nici biografic romanțat, nici scriere-document, un fel de ficțiune asumată ca atare dar bazată pe documente – a obsedat-o pe Ludmila Ulițkaia timp de mai bine de 15 ani, până când autoarea, ea însăși o specie de scriitor aparte („*Singura mea justificare este dorința sinceră și gândul nebunesc de a spune adevărul așa cum îl înțelegeu*”) a reușit să facă ordine în oceanul de informații, date, documente, mărturii, scrisori, lucrări, înregistrări, călătorii, chinuitoare interogări și reflecții personale, nu pentru a mai publica încă o carte, ci pentru a scăpa, livrându-i-l, de cel care o persecuta: „*Cărțile astea groase, când le termini, simți că au smuls din tine jumătate din suflet, mergi abia înându-te pe picioare.*”

Cine este Daniel Stein? Este o persoană reală, evreul polonez Oswald Rufeisen, devenit „părintele Daniel”. Născut în 1921, abia tânăr la izbucnirea celui de-al doilea război mondial, supus prigoanei naziste, cu familia dispersată, peregrinând haotic în căutarea supraviețuirii, scapă mereu ca prin miracol din situații-limită. Se salvează, grație unei înfățișări „ariene” și bune cunoașteri a limbii germane, devenind traducător pentru Gestapo într-o zonă de graniță din Polonia ocupată. Din această postură reușește să salveze localități întregi de evrei, anunțându-le pericolul. Meandrele războiului îl poartă prin spațiile devastate limitrofe Poloniei, cu granițele mereu schimbătoare, cu populație amestecată, devine traducător pentru poliția regională bielorusă din Emsk, aflată și ea la vânătoare de evrei. Dar fatalmente vine momentul în care este deconspirat, își recunoaște impostura și reușește să se salveze din nou, adăpostindu-se timp de mai multe luni într-o mănăstire catolică, unde se convertește la creștinism.

Alegând Ordinul carmeliților desculti, devine preot și se decide să pornească spre Israel, nu înainte de a parcurge un episod în care este forțat să colaboreze, tot ca traducător, cu răul de semn opus, NKVD-ul, de care iar reușește să scape în mod miraculos. Ajunge la Haifa și întemeiază în apropiere – cu ajutorul arabilor druzi! – așezământul religios „Sfântul Ilie la Izvor”, biserică pentru creștinii din Israel, mănăstire, azil de bătrâni dar și loc de odihnă pentru marginali și descurajați. Studiază enorm și dezbate, cu sine însuși și epistolar cu confracții, probleme teologice puternic acutizate de complicatul context istoric și politic instalat după după terminarea războiului. Marea idee care îl stăpânește este aceea a reînțoarcerii la

modelul hristic autentic, la sursele creștinismului primar. Anularea prăpastiei dintre lumea iudaică și cea creștină i se pare posibilă (intrarea „istorică” a papei Ioan Paul al II-lea într-o sinagogă i se datorează), consideră fraternitatea umană dincolo de diferențele religioase ca fiind valoarea supremă de salvat. Pentru că enoriașii lui sînt evrei creștini din toate colțurile lumii, oficiază slujbele în ivrit, îngroapă sinucigași și, în general, prin tot ceea ce face, se situează dincolo de dogme, ideologii, segregări de orice fel, ceea ce îl pune în conflict cu toate autoritățile: cu cele civile ale recent înființatului stat Israel, care îi refuză cu obstinație cetățenia (este suspect ca evreu – preot creștin), desigur cu autoritățile religioase (a trădat iudaismul) și devine incomod, prin atitudinile considerate prea „necanonice” sau de-a dreptul eretice, autorităților Vaticanului, cu care întreține dialoguri adesea contradictorii și care îl monitorizează continuu. Dar el, părintele Daniel, este neobosit în a sluji binele comun așa cum îl înțelege el, adică dăruire fără limite și dincolo de ele, considerând că viața i-a fost dăruită de atâtea ori, încât nu-i mai aparține sieși, aparține celorlalți. Iar viața lui interferează cu nenumărate alte vieți, pe care le influențează adânc și care devin voci narative ilustrând fiecare câte o fațetă a chipului acestui om extraordinar.

Din polifonia acestor voci se construiește cartea. Este o întreagă lume, cu o infinitate de contradicții și de confruntări care reverberază până în actualitate: drama Europei înainte și după marea conflagrație, conflictele dintre arabi și evrei, ce înseamnă să fii evreu creștin, cât e de greu să fii arab creștin între evrei și musulmani, în general cât e de greu să depășești bariere etnice, lingvistice, culturale, religioase, profesionale...

Dar nu numai aceste probleme circumscrise istoric și geografic, ci în general problemele eterne ale umanității: nebulia și suferința războaielor, paradoxurile naturii omului, cu abjecțiile și înălțimile ei, binele și răul ca opțiuni de viață (și granița uneori fluidă dintre ele), victoria și înfrângerea cu relativismul lor, vina și iertarea, complicitățile, conștiința morală cu capcanele ei, raportarea la transcendență.

Din acest conglomerat, răzbat cuvintele părintelui Daniel, pe care fiecare le traduce pentru sine cum poate: „*Când se va prăpădi pământul nostru și va fi strâns ca un covor vechi, nu vom fi întrebați la judecată în ce limbă ne-am spus rugăciunile, ci dacă am găsit în inimile noastre loc pentru compasiune și milă.*”

Adriana Gheorghiu

Bibliologi români.
Dicționar

Orice domeniu de activitate evoluează prin faptele și ideile unor oameni, iar promovarea acestor valori umane este esențială pentru consolidarea imaginii domeniului respectiv. Acest aspect este un imperativ, dacă ne raportăm la domeniul cultural care își construiește identitatea și imaginea pe baza producției spiritului uman.

Un astfel de deziderat de imagine a stat și la baza apariției lucrării *Bibliologi români. Dicționar* (Târgoviște, Editura Bibliotheca, 2011), inițiativă individuală a autorilor Gheorghe Buluță, Victor Petrescu și Emil Vasilescu. Impulsul autorilor – așa cum este exprimat în *Argument* – este unul de schimbare a imaginii: „Profesia de bibliotecar, respectată în alte țări și bine reprezentată prin organizații naționale și internaționale, nu se bucură la noi de aceeași considerație în prezent (...) Nici bibliotecarii nu au sentimentul apartenenței la un *corp profesional*, la o comunitate de interese intelectuale.”

Sperând la o modificare a acestei percepții, autorii își propun să promoveze eforturile unor oameni care au contribuit prin fapte și idei la dezvoltarea bibliotecilor și bibliologiei românești, din trecut și până în contemporaneitate, ilustrând, astfel, că „în bibliotecile românești, de când există ele, au activat numeroși intelectuali, profesioniști ai domeniului bibliologic, care au realizat o mare diversitate de lucrări în specialitate (dar și alte genuri de scrieri)”.

După alte remarcabile lucrări, cum sunt „Galeria bibliologilor români” de Gheorghe Buluță (Târgoviște: Bibliotheca, 2003) sau „Bibliologia românească. Idei. Portrete. Controverse” (Târgoviște, 2008), autorii, ei înșiși subiecți ai galeriei de portrete prezentate, extind aria lor de cercetare într-un alt gen publicistic. Autorii au optat să-și valorifice informațiile sub formă de „dicționar”, constatând lipsa unor astfel de instrumente în domeniul bibliologiei. Acest fapt este marcat chiar în *motto* – ul ce precede textul volumului, un extras din cursul ilustrului bibliolog, profesor universitar și academician Dan Simonescu care, încă din anii 1967, reclama importanța unei astfel de investiții: „*De o valoare informativă și culturală deosebită sunt dicționarele biografice care selectează și prezintă personalități din toate domeniile de activitate sau dintr-o anumită arie profesională. La noi se simte nevoia alcătuirii unor asemenea lucrări și cred că ne-am putea gândi chiar la un ghid despre activitatea și*

(continuare în pag. 14)

(continuare din pag. 13)

realizările slujitorilor cărții și bibliotecilor românești”.

Concret, lucrarea este compusă din 534 de articole „Personalii” la care autorii au adăugat o evidență completă a periodicelor de specialitate românești (39 articole) și a Asociațiilor profesionale (9 articole).

Fiecare articol-portret cuprinde: succinte date biografice, studii absolvite, contribuțiile privind activitatea bibliologică, precum și activitățile conexe, instituțiile în care și-au desfășurat activitatea, lucrările publicate în domeniul bibliologic.

Deși, la prima vedere, lucrarea pare simplă, o lectură atentă a componentelor ne dezvăluie un aport informațional considerabil ce comportă eforturi de cercetări și acumulări migăloase și îndelungate.

În lumea atât de vastă și diversificată a universului informațional, o problemă de complexitate o reprezintă chiar găsirea unui criteriu suficient de riguros pentru desemnarea unor personalități, sub un termen comun. Și asupra obiectului *bibliologie*, în România s-au produs multe controverse. De aceea, pentru a-și delimita aria de lucru, autorii recurg, în introducere, la un adevărat studiu, privind aceste teorii contradictorii, relative la termenii „bibliologie” și „bibliotecă”.

În cazul acestui dicționar, autorii au înțeles să includă în noțiunea de „bibliologi” – „acele persoane care au contribuit la fundamentul teoretic al bibliologiei și la aplicarea practică a principiilor acestei științe”. Concret, cea mai veche dată pe care o regăsim în lucrare se referă la anii 1665 - 1669 și se asociază cu vestita bibliotecă de la Mărgineni, înfiripată din pasiunea pentru bibliofilie și studiu a omului politic Constantin Cantacuzino. Eruditul stolnic ne-a lăsat și cea mai veche *bibliografie în limba română*. În străduința de a-și înregistra cărțile aduse din străinătate, recurgând, pentru toate acestea, și la servicii de biblioteconomie exercitate în epoca respectivă de „un priceput secretar domnesc, de origine greacă.”

Pomind de la astfel de preocupări embrionare, autorii aduc în scenă tot ce a fost major în domeniul *bibliologie*, tot ceea ce a dat contur acestei științe și instituțiilor documentare până în epoca contemporană.

Încercând să căutăm aici oameni, aleși de autori ca reprezentativi pentru consolidarea imaginii profesionale, descoperim peste 35 de membri titulari sau corespondenți ai Academiei Române, care și-au legat numele și de bibliologie, chiar dacă personalitatea lor se asociază cu alte domenii. Ei sunt *precursori*, precum *Petrache Poenaru* (inițiatorul celui mai vechi Regulament al unei biblioteci publice din Țara Românească, din 1845), cărturari pasionați de istoriografie, pionieri ai gândirii bibliologice și fondatori sau conducători ai

marilor instituții documentare (*August Treboniu Laurian, Ion Bianu, Alexandru Lepedatu, Radu Rosetti, Alexandru Tzigara Samurăș, Adamescu Gheorghe, Timotei Cipariu, Dan Simonescu, Virgil Căndea, David Prodan, Tudor Vianu, Șerban Cioculescu, Mircea Malița, Gabriel Ștrempel, Dan Horia Mazilu ș.a.*).

Se conturează, de asemenea, nume de rezonanță ale unor intelectuali și cărturari erudiți, totodată generoși donatori sau întemeietori de biblioteci (*Samuel Brukenthal, Samuel Teleki, C. Kirileanu, Ioan Bibicescu, Nerva Hodoș*) sau înalți funcționari de stat, persoane active în viața politică și administrativă a României moderne, care au sprijinit și dezvoltarea bibliotecilor și a științei bibliologice (*Bogdan Petriceicu Hașdeu, Al. Odobescu, C. Karadja, Grigore Bengescu, Spiru Haret, N. Iorga, C. Lăcea, Emanuș Bucuța, Dimitrie Iarcu, Al. Sadi Ionescu*).

Dintre slujitorii cărții, nu puteau să lipsească scriitorii, unii chiar din zona înaltă a literelor românești (*Mihai Eminescu, George Coșbuc, Elena Farago, Lucian Blaga, Pericle Martinescu*) sau, dintre cei contemporani, membri ai Uniunii Scriitorilor (*Ion Hagiu, Tudor Nedelcea, Al. Oproescu, Victor Petrescu*).

Nu lipsesc, însă, nici cărturari sătești, preoți, învățători, dintre cei care s-au pierdut în anonimat, precum un *Theodor Bălan*.

Ponderea portretelor o constituie însă profesioniștii secolului 20, cei ce vin să consolideze și să modernizeze practica biblioteconomică și știința informării. Autorii s-au străduit să acopere toate specializările posibile ((bibliotecari, bibliografi, documentariști, arhivari, paleografi, restauratori, informaticieni), criteriul de bază pentru reprezentare fiind cel al contribuțiilor scrise relative la domeniu, „dar și alte genuri de scriere”, după cum menționează autorii în introducere.

Altfel spus, se întâlnesc în această lucrare acei oameni care și-au simțit chemarea de a da ceva mai mult, peste îndatoririle strict profesionale.

Descoperim bibliotecari care au ridicat profesiunea la nivelul muncii de cercetare, teoretizând experiențele lor, devenind autori de volume de specialitate, de cursuri și manuale, de studii și articole, comunicări despre istoria cărții și tiparului, biblioteconomie. Din vasta galerie, putem menționa câteva nume de rezonanță națională, cum sunt: *Antoaneta Corvătescu-Tofan, Victoria Curcăneanu, Eva Mărza, Iacob Mărza, Al. Sadi Ionescu, Maria Dumitrescu, Elena Gergeta Rally, Schatz Elena, Florica Câmpeanu, Ioan Lupu, Barbu Theodorescu, George Baiculescu, Georgeta Răduică, Gheorghe Buluță, Nerva Hodoș ș.a.* sau afirmate peste granițe, precum *Ioachim Crăciun, Corneliu Dima Drăgan, Josef Haupt, Elena Georgetta Rally, Hermina Georgetta Benedicta Anghelescu* (expert UNESCO).

Acestora li se alătură, în societatea informațională, specialiștii în tehnologia informației și comunicării, coordonatori de proiecte naționale și internaționale în domeniu, precum: *Doina Banciu, Dan Matei, Angela Repanovici, Dediu Liviu Iulian, Ostafe Doina, Perșinaru Aurelia ș.a.*

Unii dintre acești remarcabili specialiștii, s-au afirmat și în calitate de profesori, formatori, punând bazele învățământului de specialitate, pe care l-au ridicat la rang de studii universitare, masterale și doctorale (*Dan Simonescu, Ion Mamina, Mircea Tomescu, Aurelian Sacerdoțeanu, Popescu Gheorghe, Ion Stoica, Mircea Regneală, Ana Doina Sârghie, Gheorghe Buluță, Zenovia Niculescu, Rodica Mandeal, Tîrțiman Elena*).

O altă galerie distinctă este și aceea a managerilor, reformatori ai bibliotecilor moderne, care au reușit să aplice cu succes cuceririle științei bibliologice. Se disting în acest sens, nume precum: *Angela Popescu Brădiceni, Fănuș Băileșteanu, Alexandru Oproescu, Constantin Zamfir Dumitru, Nedelcu Oprea, Victor Petrescu, Aurel Rău, Vasile Țara, Traian Brad, Mihai Petrescu, Tîrțiman Elena, Ion Rotaru*.

În dorința de a ne oferi o imagine cât mai completă asupra a ceea ce a însemnat contribuția românească la edificiul bibliologic, autorii au inclus în lucrare și profesioniști remarcabili, reformatori ai domeniului din Republica Moldova (*Lidia Kulikovski, Ion Madan, Eugen Martin ș.a.*) sau din Cernăuți (*Nectarie Cotlarciuc – pionier al termenului bibliologie, I. Kara, Robert Klement*).

Această abordare, atât de vastă, cu o cronologie atât de profundă, presupune, desigur, nu numai demersuri de cercetare documentară în arhive, biblioteci, instituții, colecții particulare, dar și adevărate căutări din om în om sau „detectiviste”, cum le numesc autorii, mai ales când trebuie să culegă date despre oameni de care nu a scris nimeni. Într-un astfel de demers, există, desigur, și scâpări de care autorii sunt conștienți și chiar aduc unele justificări. Acestea se datorează, în parte, unei insuficiente comunicări dinspre instituții și chiar subiecți, înspre autori. Dacă ne raportăm numai la județul Constanța, constatăm că au rămas pe dinafară nume reprezentative, cum este chiar cel al patronului Bibliotecii Județene, *Ioan N. Roman* sau al unor profesioniști remarcabili prin contribuții practice și teoretice cum sunt: *Stela Motoc*, care a condus serviciul bibliografic al bibliotecii timp de 29 de ani, serviciu devenit referențial pentru multe biblioteci din țară, *Constanța Călinescu*, bibliograf, primul doctor în bibliologie în această zonă, sau *Niculina Petruscu*, informaticianul care a implementat sistemul

(continuare în pag. 15)

(continuare din pag. 14)

informatizat printre primele biblioteci din țară, activând în grupul de lucru la nivel național.

Prin conținutul informațional al componentelor, lucrarea depășește însă limitele unui simplu instrument de referință, satisfăcând nu numai nevoi de informare cât și de îmbogățire culturală, prin evidențierea dinamicii domeniului, a pașilor esențiali în diferite etape istorice ale devenirii bibliotecilor și bibliologiei românești.

La această imagine de ansamblu trebuie să adăugăm și impresionanta bază de date de care dispunem, prin evidența tuturor scrierilor acestor generații de bibliologi și bibliotecari.

Dacă autorii ar fi realizat și un indice cronologic și geografic, credem că lucrarea ar fi câștigat și mai mult, provocând la căutări și asocieri de idei, pe mai multe coordonate. Ne vom servi însă de observația lui Emile Littré: „Les travaux lexicographiques n'ont point de fin”, apreciind lucrarea ca onorantă și totodată provocatoare pentru noile generații care aspiră la cunoaștere în domeniul informațional.

Cornelia Pariza

Istoria lecturii

Vă place să citiți? Sunteți un cititor înrăit? Sunteți dependent de lectură? Dacă da, vă propun un nume: Alberto Manguel și „Istoria lecturii”.

„Istoria lecturii” este o istorie de cititor. Este scrisă din perspectiva celui care citește. Scriitorul aduce pe lume o operă, cititorul îi hotărăște soarta. Fiecare text ne îmbogățește spiritual. Simultan, experiența noastră personală re-face textul, îl „renovează”, cum ar spune Borges.... Actul lecturii naște o profesie, aceea de cititor.

Cartea lui Alberto Manguel povestește lunga istorie a cuvântului scris din antichitate până astăzi, de la tăblițele pictografice sumeriene și caligrafia sacră a Coranului, la CD-uri și la cercetările neurolingvistice actuale. Călător în timp și spațiu, cititorul trăiește experiențe pasionante, descoperind cum a fost învățat cititul, cum obișnuiau oamenii să citească în public sau în intimitate, de ce multe picturi sau fotografii au imortalizat oameni citind, când și unde au apărut primele biblioteci... Înțelepți și nebuni, minți vizionare și hoji de cărți, bufoni și cenzori nemiloși ne îndeamnă să cercetăm misterele lecturii. Peste 100 de ilustrații ne ajută să refacem vizual vârstele cărții.

O provocare serioasă pentru împătimitii de lectură! Fiecare parte se poate citi independent de celelalte, fără o ordine impusă. Spiritul ludic al autorului ne invită să începem lectura de unde vrem, să răsfoim cartea până descoperim ce ne interesează mai mult. Există destui critici care i-au reproșat lui

Manguel tocmai lipsa unui criteriu ordonator în construcția cărții. În opinia acestora, o istorie a cărții, ca orice istorie de altfel, presupune respectarea cronologiei și definirea riguroasă a contextului; cititorii care caută o istorie scrisă de un specialist ar putea fi dezamăgiți. Manguel a îndrăznit să scrie o istorie a lecturii fără a fi un istoric calificat (și-a susținut repetat condiția de cititor, de escist). A studiat actul lecturii cu subiectivism, căutând modele, spirite înrudite, metafore ale lecturii. Firul narativ se dezvoltă tematic, fiecare din cele 22 de capitole având titluri sugestive.

Paradoxal, introducerea se intitulează... „Ultima pagină” și este precedată de un epigraf semnat de Gustave Flaubert, „Cititi ca să trăiți”. După o scurtă evocare a unor personalități istorice surprinse în ipostaza de cititori, Manguel relatează primele sale emoții legate de experiența lecturii, dragostea crescândă pentru cărți. „Noi toți ne citim pe noi înșine și citim lumea din jurul nostru pentru a percepe dintr-o privire ce suntem și unde suntem... Citim ca să înțelegem ori ca să începem să înțelegem. Nu avem cum să nu citim. Cititul, aproape în aceeași măsură ca respirația, este o funcție vitală.” Ucenicia în arta lecturii atinge un prag superior în timpul întâlnirilor cu Borges. Citindu-i scriitorului orb, adolescentul învață lucruri esențiale. „Am învățat repede că cititul e un proces cumulativ și-și urmează drumul într-o progresie geometrică: fiecare nouă lectură își are baza în lecturile anterioare ale cititorului”.

„Documentele cărții” se deschid cu un epitafor incitant: „A citi înseamnă a aborda ceva ce tocmai ia ființă” (Italo Calvino – „Dacă într-o noapte de iarnă un călător, 1981).

Alberto Manguel relatează sub formă de povestiri și anecdote nașterea lecturii, practicile de lectură, profilurile cititorilor proprii fiecărei civilizații, fiecărei epoci.

Urmărind evoluția lecturii publice devenite practică curentă, scriitorul relatează un episod interesant. Începând din 1850, în fabricile de țigări din Cuba, în fiecare zi, un om era chemat să le citească muncitorilor care lucrau. Și se pare că obiceiul s-a păstrat! Virtuțile infinite ale lecturii apar mai pregnant când cititul se petrece în intimitate, ca un act solitar de autocunoaștere. Stă mărturie capitolul „Cititorii tăcuți”. Pe măsură ce lectura în tăcere devine normă, arta cititului câștigă în introspecție, se personalizează, iar cartea devine și mai mult „bunul” cititorului.

„Ochii parcurg pagina, limba rămâne nemișcată: exact așa aș descrie eu un cititor de astăzi, așezat cu o carte într-o cafenea de peste drum de biserica Sfântului Ambrozio, citind, probabil, „Confesiunile” Sfântului Augustin. Asemenea episcopului, cititorul a devenit surd și orb la lume, la mulțimea în trecere, la fațadele poroase și rozalii ale clădirilor. Nimeni nu pare să-l bage în seamă pe cititorul cufundat în

lectură: retras, concentrat, acesta devine un loc comun.”

Interesat de ucenicia lecturii, autorul prezintă apariția primelor școli și colegii, stăruind asupra statutului elevilor și studenților, de multe ori prea săraci ca să-și asigure traiul zilnic. În context, Manguel observă cu îndreptățire: „În fiecare societate cu știință de carte, a învăța să citești este ceva ce ține de inițiere, o înșire, printr-un ritual, din starea de dependență și comunicare rudimentară. Copilul care învață să citească capătă acces, pe calea cărților, la memoria colectivă, și, astfel, se familiarizează cu un trecut comun, pe care el sau ea îl înnoiește, într-un grad mai mare sau mai mic, cu fiecare lectură.” În plan social, instrucția/informația aduce deschidere și autoritate. În planul lecturii, se desprinde ideea dragă lui Manguel că fiecare cititor are dreptul lui de judecată asupra textului.

Partea a treia, „Puterile cititorului”, se deschide cu un citat din Ralph Waldo Emerson, datând din 1837: „Cineva, ca să citească bine, trebuie să fie un inventator” Preluând cuvintele lui Emerson, Manguel creditează cititorii cu puterea de a se reinnoi cu fiecare act de a citi, de a-și asuma o carte ca experiență personală.

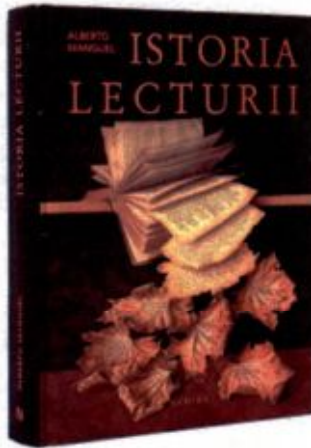
Scriitorul se întoarce la originile lecturii, căutând relația primordială scriitor-cititor în liniștea după-amiezilor mesopotamiene, în concentrarea scribitorilor, prin puterea cărora prindeau viață toate mesajele. Puterea celor care știau să scrie și să citească era reală, unanim recunoscută și extrem de arogantă! „Așa cum a descoperit, curând, scribul-cititor, arta lui i-a dat abilitatea de-a modifica trecutul istoric”. Să mai credem că arta manipulării e o invenție a mass-mediei moderne?

Manguel descrie comportamentul, atitudinile și obiceiurile cititorilor, într-un cadru dedicat: bibliotecile. Capitolul „Ordonatorii universului” reface istoria primelor mari biblioteci, cu trimiteri la propriile sale experiențe în bibliotecile actuale (Biblioteca del Maestro – Buenos Aires, British Library, Bibliothèque Nationale din Paris sau frumoasa Metro Toronto Reference Library). Nevoia de ordonare a cunoștințelor a determinat apariția cataloagelor de bibliotecă. Și aici, tradiția a servit drept model. „Biblioteca din Alexandria și cataloagele sale au devenit mai întâi modele pentru bibliotecile Romei imperiale, apoi pentru cele ale Răsăritului bizantin și, mai târziu, pentru cele ale Europei creștine”.

Făcând o reverență în fața colegilor de breaslă, vom reproduce un citat din „Istoria lecturii”, în care autorul analizează în câte feluri pot fi „judecate” cărțile (aranjare și clasificare), plecând de la punctele de vedere

(continuare în pag. 16)

(continuare din pag. 15)

ale cititorilor. „Catalogată în categoria *Proză*, „Călătoriile lui Gulliver” a lui Jonathan Swift este un roman comic de aventuri, în *Sociologie*, un studiu caustic al Angliei din secolul al optsprezecelea; în *Literatura pentru copii*, o fabulă hazoasă despre pitici, uriași și cai care vorbesc; în *Literatura fantastică*, un precursor al literaturii științifico-fantastice; în *Călătorii*, o călătorie imaginară; în *Clasici*, o parte a canonului occidental”.

Paginile consacrate „Puterilor cititorului” nu cuprind doar expuneri în stil enciclopedic. Autorul inserează episoade anecdotice legate de literatura de alcov în Japonia Doamnei Murasaki (femeile iubitoare de lectură își scriau ele-însele povestirile, în lipsa altor surse), de aventura lui Guglielmo Libri, bărbatul pasionat de cărți, care fura cărți din biblioteci pentru a le revinde.

Scriitorul narează istoria sibilelor, care își formulau predicțiile, interpretând diferite semne. Sugestia? Putem citi „non-texte”: expresia feței de lângă noi, o hartă, o imagine etc.

Episoadele care descriu atitudinea cititorilor în fața textelor, imaginilor și semnelor sunt completate de capitolul „Traducătorul – cititor”. Teoretic, există mai multe lecturi posibile. Cum poate un traducător să rescrie un text, rămânând fidel scriitorului? E o întrebare veche de când... cititul și cititorii. „Traducerea propune un fel de univers paralel, un alt spațiu și un alt timp, în care textul relevă alte, extraordinar de posibile sensuri. Pentru aceste sensuri totuși nu există cuvinte, de vreme ce ele există într-un ținut al nimănui, pe care îl intuim, între limba originalului și limba traducătorului” Demonstrația privind „puterile cititorului” se încheie simbolic cu capitolul „Nebunul cu cartea”. Manguel introduce în universul cărților

un obiect emblematic pentru actul lecturii: ochelarii. „Ei sunt o funcție detașabilă a trupului, o mască prin care putem observa lumea, o creatură ca o insectă, pe care o purtăm cu noi ca pe *mantis religiosa* îndrăgită.”. Lucrătorii în cristal venețieni stăpâneau meșteșugul fabricării ochelarilor încă din 1301. Până în secolul al cincisprezecelea, ochelarii au fost un articol de lux, folosiți de puțini aleși care dețineau cărți. După inventarea tiparului și popularizarea cărților, cererea de ochelari a crescut odată cu dibăcia cititorilor. Treptat, ochelarii au fost asociați cu figura cărțuraruului, bibliotecaruului, a intelectualului în general. Manguel observa cu maliție: „Începând din secolul al paisprezecelea, în numeroase tablouri au fost adăugați ochelari, pentru a evidenția natura studioasă și înțeleaptă a personajului.”. Dincolo de vanitățile etern umane, rămâne drama, chinul nevăzătorilor sau al celor cu vederea slabă care nu pot trăi fără să citească. Cei care își consumă pasiunea cu suferință. (Homer, Milton James Thurber, Borges au orbit. Quevedo, Kipling, Tagore, Joyce aveau vederea slabă).

Cititori aveniți și neaveniți... „Citim plini de prejudecăți, răuvoitori. Citim cu generozitate, luând apărarea textului, umplând golurile, reparând greșelile. Și, uneori, când stelele sunt generoase, citim pe nerăsuflăte, cutremurându-ne, de parcă ceva pe cale de-a fi uitat a fost recuperat de undeva, dintr-un colț profund al memoriei noastre...”

„Paginile albe de la sfârșit”, așa a ales Manguel să-și intituleze partea finală a „Istoriei lecturii”. Rândurile de încheiere sunt precedate de reflecțiile lui Mallarme despre marea operă pe care, nici el, nici confracții lui, nu au finalizat-o (vezi „Scrisoare către Paul Verlaine”, 16 noiembrie, 1869). Aceeași obsesie a cărților nescrise revine în „Zăpezile de pe Kilimanjaro”, unde eroul aflat în pragul morții se gândește la povestirile pe care nu le va mai scrie niciodată: „Știa cel puțin douăzeci de povestiri bune de prin locurile acelea și nu scrisese niciuna. De ce?”.

Nici „Istoria lecturii” nu are sfârșit. E una din cărțile unicat aflate pe rafturile bibliotecii infinite a lui Borges. Să-i dăm ultimul cuvânt iscusitului nostru ghid, Alberto Manguel, cititorul neobosit: „Îmi imaginez că las cartea la marginea patului, îmi imaginez c-o deschid în seara asta sau mâine noapte, sau în noaptea care urmează, și-mi spun în sinea mea: „Nu s-a terminat”.

À bon lecteur, salut!

Dana Berariu

Biblioteca altfel

Cum România este într-o veșnică schimbare, anul acesta, Ministerul Educației a mai experimentat ceva: săptămâna 2 – 6 aprilie, premergătoare vacanței de Paști, copiii nu au mers la cursuri, ci au avut programate activități extrașcolare.

Experimentul s-a numit „Școala altfel”. Întâmplător sau nu, această perioadă a coincis cu un alt experiment, propus de asociația Zibo, „Săptămâna familiei – săptămâna fără televizor”. Ce își propune Zibo prin aceste activități? Să ofere copiilor alternative la timpul petrecut în fața televizorului și a calculatorului.

Pentru săptămâna „Școala altfel” majoritatea profesorilor au trecut în program și vizita la bibliotecă. Copiii au fost împărțiți în grupe de câte 15-20, preluați de către cineva și călăuziți prin secțiile bibliotecii. Ei au fost impresionați în mod special de colecțiile speciale, de sala Biblionet, de expozițiile de pe holul de la etajul I și de enciclopediile de la secția pentru copii. La mediatecă un spațiu a fost amenajat pentru proiecții de filme. Secția pentru copii a găzduit un atelier de desene și lectură, precum și vizionarea unor povești.

Copiii au fost încântați de vizita la bibliotecă, mulți dintre ei fiind dornici să și împrumute cărți. În acest sens au fost privilegiați cei care au fost însoțiți de către părinți, pentru că aceștia s-au și înscris la bibliotecă și au devenit cititori ai secției pentru copii.

În ziua de 5 aprilie a avut loc în aula bibliotecii noastre lansarea cărții de versuri pentru copii „Caruselul florilor” scrisă de Ana Ruse. De organizarea evenimentului s-au ocupat doamnele educatoare de la Grădinița „Perluțele mării”. Copiii de la aceeași grădiniță au susținut un recital de poezie și un program de dansuri tradiționale japoneze.

Săptămâna „Școala altfel” a avut un scop pe care, cred eu, l-a atins: a creat o alternativă la programul școlar, a spart granițele dintre școală, familie, instituții de cultură. A atras copiii spre muzee, biblioteci, teatre, grădini botanice, zoologice, unde au petrecut un timp alături de colegi și profesori, altfel decât în sala de clasă, neconstrânși de ora de curs și de rigorile regulamentului școlar.

Faptul că au fost atât de interesați, că au avut permanent întrebări de pus, că nu s-au lăsat ușor duși din bibliotecă, ne demonstrează că strădaniile noastre de a trezi interes în inimile lor pentru carte și cultură în general au meritat efortul.

Diana Codreanu

BIBLION

ISSN 1221 - 8855

REDACTORI: ȘTEFAN PLEȘOIANU, AIDA POPOVICI

BIBLION

SUPLIMENT AL NR. 6 - 7 / 2012 • MERIDIAN BIBLIOTECONOMIC

Bibliotecari români în Polonia

Programul național „Biblionet – lumea în biblioteca mea” a oferit ocazia unei vizite de studiu coordonatorilor județeni ai proiectului în Polonia, țară care beneficiază și ea de o investiție majoră în sistemul bibliotecilor publice din partea Fundației „Bill and Melinda Gates” și a corporației Microsoft, U.S.A.. Programul vizitei a inclus, pe lângă prezentarea detaliată a proiectului de dotare a bibliotecilor publice poloneze cu mijloace moderne IT, și un workshop foarte interesant cu reprezentanții a patru organizații non-guvernamentale care derulează parteneriate și programe de dezvoltare a serviciilor în bibliotecile intrate deja în Programul de Dezvoltare a Bibliotecilor poloneze. Și asta numai în prima zi...

Câteva cifre de bază: la o populație de 38,5 milioane locuitori, Polonia are 98% dintre ei în zonele rurale, iar dintre aceștia 38% locuiesc în sate și restul în localități cu maxim 50000 locuitori. Există 8500 de biblioteci publice, dintre care 6500 în zonele rurale. Programul finanțat de fundația americană are o valoare de 28 milioane dolari și vizează dotarea a 3300 de biblioteci din zonele rurale cu tehnică de calcul și soft Windows, dar și instruirea bibliotecarilor pe diverse direcții necesare dezvoltării serviciilor de bibliotecă. O dimensiune aparte în planul de dezvoltare al bibliotecii pe 3 ani este dată de obligativitatea realizării unei coaliții locale cu toți partenerii dispuși să sprijine acest adevărat centru comunitar care este biblioteca, iar parteneriatele cu organizațiile non-guvernamentale vin ca o completare absolut logică și necesară într-o societate cu o solidă mentalitate a implicării active în beneficiul comunității, a voluntariatului ca regulă de conviețuire socială asumată conștient. Alte specificități pozitive la nivel național ar fi: implicarea Ministerului de Interne în proiect prin coordonarea informațională a primăriilor eligibile, gratuitatea accesului la Internet pentru toate bibliotecile intrate în program, faptul că toate bibliotecile publice de la un anumit nivel în sus au personalitate juridică, training-urile adresate angajaților din primăriile partenere, „concurtența” făcută de Ministerul Culturii prin programul propriu de dotare a bibliotecilor publice cu computere și soft de bibliotecă. Dar cel mai important aspect cred că este acela că fundația poloneză creată tocmai pentru implementarea acestui program adresat bibliotecilor publice este obligată prin contract de către finanțatori să continue să urmărească sustenabilitatea rețelei biblio-informaționale construite și după cei 5 ani de program.

În prima zi „pe teren” am vizitat patru biblioteci varșoviene de înaltă ținută profesională: Biblioteca Națională a Poloniei, Mediateka Start-Meta, Biblioteca Universității din Varșovia și Biblioteca Centru Informațional „Jan Nowak-Jezioranski”. La Biblioteca Națională ne-am întâlnit cu președinta Asociației Bibliotecarilor din Polonia, parteneră în dezvoltarea programului, care ne-a prezentat principalele direcții de acțiune ale unei organizații cu o tradiție de peste 90 de ani și care se bazează exclusiv pe voluntariatul membrilor săi în toate activitățile derulate. Sursele de venit la bugetul asociației sunt cotizațiile membrilor, fondurile rezultate din comercializarea publicațiilor tipărite de editura proprie și cota de 1% din impozitul pe venit donată de cetățeni. Site-ul asociației, www.sbp.pl, a beneficiat de un grant de la Fundația Gates pentru modernizare și sporire a atractivității și funcționalității cu scopul de a facilita în primul rând comunicarea și dezvoltarea pe termen lung a tuturor activităților în beneficiul celor peste 7500 de membri cotizanți. Ca obiective asumate prin parteneriatul în implementarea programului național asociația poloneză și-a propus să dezvolte o strategie pentru implicarea reală a bibliotecarilor în viața comunităților locale, să schimbe legea bibliotecilor în ceea ce privește standardizarea activității de bibliotecă și formarea de traineri din rândul bibliotecarilor, să întărească poziția și imaginea bibliotecii în comunitate prin toate mijloacele posibile.

Spațiile, dotările și serviciile Bibliotecii Naționale se pot caracteriza printr-o unică sintagmă: funcționalitate în beneficiul utilizatorilor. Aici nu există monumentalitatea și risipa de spațiu întâlnite mai apoi în clădirea Bibliotecii Universitare, ci avem de-a face cu o construcție tipică pentru perioada comunistă adaptată însă nevoilor de informare ale cetățenilor. Biblioteca Universității din Varșovia se adresează nu doar studenților, ci tuturor

varșovienilor ca urmare a faptului că nu există o bibliotecă metropolitană centrală, organizarea administrativă impunând existența unor biblioteci de cartier care au la rândul lor mai multe filiale și chiar locații cu servicii specializate. O astfel de bibliotecă cu servicii și dotări ultramoderne este Mediateka Start-Meta din cartierul Bielany, locație construită și dotată în urma alocării de către municipalitate a unei sume impresionante, echivalentul a peste 10 milioane de dolari. Pe lângă computere cu Internet și spații dedicate copiilor de la cele mai fragede vârste (am asistat întâmplător la o „sesiune de socializare” a copiilor între 1 și 3 ani însoțiti de mămici și animați de bibliotecare!) găsim aici și: laborator de muzică dotat cu computere cu soft specializat și sintetizatoare, laborator de confecționat jucării din plastic, sală multifuncțională pentru spectacole, proiecții, expoziții ș.a., împrumut de CD-uri și DVD-uri cu muzică și filme licențiate, spațiu de joacă în aer liber, toate acestea în completarea serviciilor tradiționale specifice unei biblioteci publice. Editează chiar și o revistă proprie cu ajutorul voluntarilor, format A4 full colour!

Oameni și spații foarte primitoare am întâlnit și la Biblioteca – Centru Informațional „Jan Nowak-Jezioranski”. Ea poartă numele fondatorului și donatorului generos care a permis înființarea bibliotecii din strada Czerniakowska, personalitate marcantă a exilului polonez și activist de frunte al mișcării anticomuniste. Și aici am fost impresionați de mobilierul și decorul foarte viu colorate, la modul plăcut însă, și de investiția în secțiile multimedia – nu mai puțin de 15 computere cu Internet pentru public și o colecție absolut impresionantă de filme artistice și documentare în regim de împrumut la domiciliu. Sala de conferințe păstrează într-o încăpere alăturată un spațiu dedicat memoriei lui Jan Nowak-Jezioranski, iar în parcul din fața clădirii se află statuia patronului bibliotecii. Frumoase gesturi, binemeritate aprecieri!

Plecând spre Poznań, capitala regiunii Wielkopolska, ne-am oprit la Biblioteca Raională Jarocin. Orașel cu 15000 locuitori, Jarocin beneficiază de serviciile a 10 centre informaționale publice prin cele 4 filiale din oraș și cele 5 biblioteci satești care reprezintă rețeaua bibliotecii din centrul municipal. Aici am găsit copii de vârstă preșcolară activând de zor la „clubul de bucătăreală”, o combinație iscusită de activități menite să le

(continuare în pag. 2)

(continuare din pag.1)

dezvolte capacitățile creative și „gustul” pentru joaca de-a bucătăria. Personalul bibliotecii purtând tricouri personalizate, directoarea cu cercei inscripționați cu emblema instituției, primarul care a vorbit foarte călduros și deschis despre centrul comunitar și animația deosebită din jurul bibliotecii, activitățile prezentate în final au conturat o imagine de ansamblu care ne-a confirmat recomandarea călduroasă făcută de coordonatorii de program de la fundație. A urmat apoi vizitarea filialei bibliotecii Jarocin din satul Witaszyce, un exemplu de bibliotecă centru al activităților social-culturale din comunitate. Aici am stat de vorbă cu membrii asociației de sprijin și ai clubului de discuții de pe lângă bibliotecă, cu voluntarii implicați în acțiunile coordonate de animatorul cultural al bibliotecii raionale, am urmărit imagini de la o mulțime de acțiuni, dintre cele mai variate, organizate și coordonate de cele două bibliotecare cu sprijinul cetățenilor satului și în beneficiul direct al acestora. Ideea taberelor de zi pentru copii în perioada vacanțelor ar fi foarte bună și la noi cred, mai ales în bibliotecile de la țară.

Ultima zi a schimbului de experiență a inclus vizitarea Bibliotecii Publice Regionale și Centru de Animație Culturală din Poznan. Această denumire se justifică prin faptul că aici se derulează nu doar activități de bibliotecă, ci și activități ce urmăresc valorificarea tradițiilor locale și a potențialului turistic regional. După reorganizarea administrativă care a făcut trecerea de la 42 județe la 16 regiuni, bibliotecile regionale au preluat și funcția de organizatori și promotori de evenimente culturale ce implică valorile tradiționale, folclorul și cultura populară în general.

Dar, așa cum au subliniat gazdele noastre, cea mai importantă funcție a bibliotecii regionale rămâne cea de îndrumare și coordonare metodologică a tuturor celor peste 600 de biblioteci publice ale regiunii Wielkopolska și de aceea serviciul metodic include 7 bibliotecari specializați, fiecare cu atribuții specifice în raioanele de responsabilitate. Astfel, ei coordonează și implementarea programului de dezvoltare a bibliotecilor finanțat de Gates Foundation în peste 240 de biblioteci din subordine, peste 200 de bibliotecari beneficiind deja de training IT dedicat la centrul de formare din Poznan. Obiectivul principal este promovarea bibliotecilor mici ca reale centre comunitare, dimensiunea informațională fiind dublată tot mai mult de cea socială. „Tehnica este doar un mijloc, importante sunt comunicarea, socializarea și dezvoltarea coaliției în jurul bibliotecii, a parteneriatelor cu orice entitate care dorește să se implice activ în viața comunității.” – ne-a mărturisit coordonatoarea

regională a programului, șefa serviciului metodic al Bibliotecii Regionale din Poznan.

Câteva mențiuni se impun, comune și pentru Biblioteca Raională Nowy Tomysl, ultima vizitată de noi :

- importanța deosebită a implicării ONG-urilor și voluntarilor parteneri;
- dezvoltarea coaliției de sprijin pe lângă bibliotecă locală este esențială;
- ofensiva în comunitate prin servicii în afara spațiului bibliotecii, „Polonia citește copiilor” fiind un proiect național demn de urmat;
- asociațiile „Biblio-entuziaștilor” și implicarea familiilor în activitățile dezvoltate de bibliotecă publică sunt alte exemple de bune practici;
- dezvoltarea abilităților de animator cultural, de ferment comunitar ale bibliotecarilor sunt cruciale în contextul în care ei rămân cea mai importantă resursă din sistem – implicarea și entuziasmul sunt necesare aici.

Acest entuziasm, pasiunea și dedicarea cu trup și suflet a bibliotecarilor au fost remarcate și de reprezentanții finanțatorilor, Gates Foundation, la ultimul Congres Național al Bibliotecarilor din Polonia. Continuitatea și durabilitatea pe termen lung vor fi susținute dacă bibliotecă va fi tot mai deschisă către comunitate, ea devenind astfel tot mai puternică – aceasta a fost concluzia – directivă a directorului Programului de Dezvoltare Informațională a Bibliotecilor din Polonia. La bibliotecile mici sunt foarte importanți partenerii locali și voluntarii, iar colaborarea și comunicarea în rețea este foarte necesară pentru bibliotecă, acestea făcând posibile schimbările de experiență și de idei și soluții noi. Provocările informaționale, dar și economice din ultimii ani fac să crească tot mai mult importanța marketing-ului de bibliotecă și a advocacy-ului, mai ales în fața autorităților publice locale care susțin financiar instituțiile culturale locale. Acestea au fost concluziile sesiunii de informare de la sediul Fundației FRSI din ultima zi în Polonia. Impresiile unanim exprimate de toți colegii din România au fost admirative, mulți dintre noi fiind copleșiți pur și simplu nu doar de programul foarte dens, ci și de senzația de normalitate prin excelență, de naturalitatea și simplitatea cu care acești oameni privesc munca lor și rezultatele acesteia.

Poate că „modelul polonez” ar fi o variantă pentru sistemul bibliotecilor publice din România. Și nu numai...

Ștefan Pleșoianu

Dezvoltarea bibliotecilor poloneze

Prin programul național „Biblionet – lumea în biblioteca mea” am avut ocazia să facem o vizită de studiu în Polonia, alături de încă 14 colegi bibliotecari, coordonatori județeni ai proiectului. Vizita a fost finanțată de Fundația Bill & Melinda Gates și partea organizatorică a fost susținută de Fundația IREX România, coordonator proiect Alexandra Bucur, și s-a desfășurat în perioada 19-25 februarie 2012. Programul vizitei a inclus, pe lângă prezentarea detaliată a proiectului de dotare a bibliotecilor publice poloneze cu mijloace moderne IT, și un workshop cu reprezentanții a patru organizații non-guvernamentale care derulează parteneriate și programe de dezvoltare a serviciilor în bibliotecile publice poloneze.

Am vizitat patru biblioteci varșoviene: Biblioteca Națională a Poloniei, Mediateca Start-Meta, Biblioteca Universității din Varșovia și Biblioteca Centru Informațional „Jan Nowak-Jezioranski” – filială a Bibliotecii orașului Varșovia. La Poznan, capitala regiunii Wielkopolska, ne-am oprit la Biblioteca Regională din Poznan, Biblioteca Raională Jarocin, Biblioteca din Witaszyce – filială a Bibliotecii Municipale din Jarocin, Biblioteca Publică din Nowy Tomysl. În mare parte derularea programului Biblionet din Polonia se aseamănă foarte mult cu derularea lui în România. Sunt câteva puncte ce fac diferența, cum ar fi: existența unei coaliții a tuturor instituțiilor, organizațiilor și a altor factori de decizie administrativă, socială sau economică, ce funcționează într-un mod admirabil, în special la nivelul comunităților mici, coaliție ce are ca rol sprijinirea activității bibliotecii publice; toate bibliotecile publice din Polonia au personalitate juridică; ONG-urile sunt cele care vin și derulează programe și activități în bibliotecă publică; la nivel național există un Program Strategic Național de Dezvoltare a Bibliotecilor etc.

Planul Strategic Național de dezvoltare a Bibliotecilor este un program ce se derulează pe o perioadă de pe 3 ani și care cuprinde planurile strategice de dezvoltare ale tuturor bibliotecilor publice din Polonia. Fiecare bibliotecă în parte are un astfel de program care în cuprinsul său face referire la potențialul bibliotecii, la nevoile culturale, de educație și de petrecere a timpului liber al comunității respective, la misiunea și viziunea bibliotecii, precum și la zonele ei de dezvoltare, resursele locale, obiectivele și activitățile bibliotecii.

De asemenea, Planul Strategic Național de Dezvoltare a Bibliotecilor a creat granturi pentru ONG-uri, acestea urmând să lucreze cu biblioteci publice pentru implementarea unor proiecte inovatoare.

(continuare în pag.3)

(continuare din pag. 2)

Punctul de plecare a fost faptul că bibliotecile au experiență în implementarea de noi servicii și dețin cea mai bună imagine a comunității și a nevoilor ei, iar ONG-urile au exercițiul implementării de proiecte experimentale, și de testare a noilor soluții. Acest tip de parteneriat este deosebit de benefic pentru toți partenerii implicați, creează modele ce pot fi ușor replicate și au efecte pozitive, în primul rând asupra imaginii bibliotecii, ca instituție, în comunitate.

Biblioteca din Nowy Tomysl este una dintre cele mai cunoscute biblioteci mici din Polonia, și a reușit acest lucru în primul rând datorită grupului de biblioentuziaști strânsi în jurul ei, în cadrul unei coaliții ce și-a propus următoarele obiective:

1. Promovarea și popularizarea cărții
2. Educare și formare
3. Promovarea regiunii
4. Promovarea autorilor locali
5. Dinamizarea activității culturale

Din septembrie 2010, când a avut loc înființarea coaliției, partenerii acesteia au organizat 10 evenimente, respectiv câteva acțiuni referitoare la promovarea și popularizarea cărții „Toată Polonia citește!”, Cluburi de discuție a cărții. Referitor la educație și formare au fost concepute câteva proiecte de genul: „Orele pentru familie”, Ateliere de fotografie pentru tineri, „Copiii în rețea – să învățăm copiii să navigheze în siguranță pe net!”, cursuri de inițiere IT pentru seniori etc. În ceea ce privește promovarea regiunii au fost organizate o serie de cursuri referitoare la istoria modernă și contemporană a orașului, s-a înființat un club de turism, s-au organizat ateliere de arte plastice, expoziții de fotografie, concursuri în presa locală etc.

Animația culturală din bibliotecile publice poloneze deține un loc deosebit. Există în fiecare bibliotecă cel puțin un bibliotecar-animator cultural, care, ajutat de ceilalți colegi, organizează evenimente care mai de care mai atrăgătoare pentru utilizatorii bibliotecii. O bună parte din tipurile de activități derulate în Polonia le desfășurăm și noi în România, dar numai câteva ies din tiparul celor știute de noi: noaptea vrăjitoarelor (copiii petrec costumați noaptea în bibliotecă), noaptea detectivilor, concursuri în presa locală, concursuri de biciclete, activități în aer liber cu adolescenții, copiii și seniorii etc.

Bibliotecarii polonezi nu se laudă cu numărul de cărți achiziționate, nu fac o statistică a activităților derulate sau a parteneriatelor încheiate. Atmosfera de normalitate și de firesc am întâlnit-o în toate bibliotecile vizitate, iar entuziasmul, pasiunea și dăruirea bibliotecarilor polonezi ne-a copleșit, pe noi bibliotecarii români, și ne-au dat în același timp speranța că poate, urmând modelul lor, și biblioteca publică

românească va putea să coaguleze în jurul ei, ca instituție de cultură, de educație, de formare, de promovare sau de petrecere a timpului liber, nevoile utilizatorilor din comunitățile deservite.

Steliana Armian - B.J. Alba

Bibliotecile de cartier poloneze

Varșovia este împărțită în 18 cartiere și în fiecare cartier există câte o bibliotecă. La rândul ei fiecare bibliotecă de cartier are filiale, cea mai mică bibliotecă are 5 filiale și cea mai mare are 27 de filiale.

Mediateka Start-Meta

În cartierul Bielany funcționează din 2009 o bibliotecă de cartier, o mediatecă multifuncțională, realizată cu eforturi din partea primăriei. Bielany este un cartier în care există multe familii dezorganizate și în care abandonul școlar era destul de mare, iar deschiderea unei astfel de biblioteci a avut un impact pozitiv asupra comunității cartierului. Pentru finanțarea acestei biblioteci s-au cheltuit peste 10 milioane de dolari. Este o clădire spațioasă, ultramodernă, complet computerizată în care cartea se îmbină minunat cu tehnologia modernă. Principala sa misiune este de a oferi cunoștințe în toate domeniile științei. Spațiul a fost gândit ca o pistă de atletism, cu start și finish, între aceste două repere desfășurându-se călătoria în lumea mediatecii.

Ca resurse există peste 30000 de volume, documente multimedia - peste 5500 de bucăți. Media Center nu este numai locația în care se pot împrumuta cărți, reviste și multimedia. Acesta este, de asemenea, un loc de întâlnire pentru scena culturală și științifică a dezbaterii între persoane, vizionări de filme și spectacole de teatru. Media Center este mai mult decât o bibliotecă, este un centru cultural. Există câteva zone dedicate unor activități specializate: spațiu pentru copii, unde aceștia se joacă sau participă la activități singuri sau cu membri ai familiei, sub îndrumarea bibliotecarului sau a unei persoane de specialitate; spațiu rezervat internetului; locuri special amenajate pentru audiții muzicale sau vizionări de filme cu aparatură aferentă și o colecție impresionantă de CD-uri și DVD-uri.

În spațiul rezervat internetului și e-galeriei sunt plasate pe care rulează imagini cu activitățile mediatecii și filme promoționale.

Ca structură organizatorică este împărțită în Departamentul de Bibliotecă și Multicentrum. Departamentul de Bibliotecă nu este doar despre cărți, ziare și de împrumut documente multimedia, colecții și selecție de literatură de specialitate în funcție de nevoile cititorilor. Este un loc în care se organizează și pentru cel mai mic utilizator, unde se oferă lecții de bibliotecă, folosind metode de distracție pedagogice. Se efectuează concursuri literare și artistice. S-a pus un mare accent pe citirea cu voce tare pentru copii. Pentru elevii de liceu există ateliere de lucru în care învață cum să folosească surse de informații, cum ar fi regăsirea de informații și cât de importantă este comunicarea. Cititorii tineri și adulții sunt invitați să participe la discuții în Clubul de carte. Mediateca este un loc în care tinerii încep aventura unui centru de educație interactivă multimedia - Multicentrum – prin utilizarea de noi tehnologii, programe specializate și moderne de predare ajutoare. Pregătită și dotată în mod adecvat cu ajutorul modulelor de predare, aici participanții au posibilitatea de a-și extinde cunoștințele în multe domenii ale științei. Multicentrum este o oportunitate pentru cadrele didactice cu privire la predarea mai atractivă prin introducerea tehnologiei moderne. Există activități de grup care cresc interacțiunea dintre participanți și care le dezvoltă aptitudinile elevilor de învățare prin experimentare. Un atelier de lucru pentru tineri și adulți în care se combină într-un mod modern învățarea limbilor străine, un laborator multimedia MultiArts capabil să nominalizeze cea mai tare artă grafică, unde fiecare își poate crea propriile piese și filme scurte și de animație. În laboratorul MultiMusic e ușor să se creeze muzica proprie, cu ajutorul instrumentelor multimedia conectate cu un sistem de calculator. MultiScience & Multitech permite elevilor să exploreze lumea roboticii. Multicentrum este un centru modern, computerizat de învățământ în care are loc învățarea prin joc. În cele cinci ateliere de lucru au avut loc diverse activități pentru copii și adolescenți.

Modulul MultiScience ajută înțelegerea fenomenelor dificile ale științelor naturale. Multitech - ateliere tehnice sunt prezentate într-un mod simplu, ca echipamente și tehnologii moderne utilizate în industria modernă. Permite învățarea de noi elemente de bază ale roboticii și programarea logică CNC. MultiMusic este un modul care introduce elevii prin cursuri în lumea muzicii și le permite să creeze propria muzică. MultiArts este un studio de grafică de calculator, în care

(continuare în pag. 4)

(continuare din pag. 3)

copiii și tinerii învață despre instrumentele de desen contemporane, pentru a crea și edita. Pentru cei mai tineri vizitatori modul MultiKid este conceput astfel încât copiii să își dezvolte abilitățile și să promoveze cunoașterea, în sala de clasă similară cu cea de grădiniță, dar îmbogățit cu un set minim de lucru cu computerul. Există un studio de proiecții de filme, mediateca obținând acordul unei firme de distribuitori pentru drepturile de autor. Peste 21000 de copii au participat la activitățile din 2011. În aceeași clădire își are sediul și Poliția municipală, prezența lor îmbunătățind starea de siguranță.

În concluzie, Mediateka reprezintă un centru al activității pentru toți membrii comunității, copiii petrecând aici împreună cu părinții sau alți membri ai familiei timpul în mod util.

Biblioteca și Centrul Informațional „Jan Nowak-Jeziorański”

Filiala Bibliotecii orașului Varșovia, a fost ultima bibliotecă vizitată în a doua zi a vizitei de studiu. Este o bibliotecă de cartier, situată într-o zonă centrală, într-un spațiu obținut de la o asociație de locatari, la parterul unui bloc unde a trăit și mentorul bibliotecii, care și-a donat toată averea și biblioteca personală pentru a fi administrate de bibliotecă, spațiu cumpărat de primărie special pentru biblioteca susținută de Jan Nowak Jeziorański, un foarte cunoscut militant democrat al libertăților poloneze. Data de 19 octombrie 2006 a marcat dezvelirea oficială a monumentului lui Jan Nowak Jeziorański, numele renumitului om fiind o mare onoare și distincție pentru bibliotecă și deschiderea Bibliotecii și Centrului Informațional. Obiectivul principal este de a fi un centru modern, activ care să ofere cititorilor săi servicii de înaltă calitate.

În activitățile bibliotecii sunt propuse să se dezvolte cooperarea cu diferite instituții stabilite în districtul și centrul orașului Varșovia, inclusiv: Institutul Memoriei Naționale, Asociația lucrătorilor din secțiunea

poloneză a Radio Europa Liberă, Societatea iubitorilor de Istorie, Muzeul din Varșovia. Biblioteca colectează și oferă cărți și materiale de bibliotecă care deservește următoarele funcții:

- educația ca un centru de învățare pe tot parcursul vieții, al cărui principal obiectiv este de a sprijini individul și auto-educația,

- informații prin crearea unui centru de informații locale, a cărui principală sarcină va fi de a extinde sfera de servicii speciale, inclusiv prin furnizarea de servicii adecvate de informare pentru toți utilizatorii interesați de bibliotecă,

- activități culturale și educaționale, prin crearea unui centru cultural local, în care vor fi organizate diverse activități culturale orientate spre diferite grupuri de cititori folosind toate mijloacele disponibile de exprimare (expoziții, ateliere, concerte, întâlniri cu autori, conferințe, proiecții, lecții de bibliotecă etc).

Este o bibliotecă model care deservește gratuit 55000 de utilizatori din cei 120000 ai cartierului precum și rezidenți din Varșovia și din alte sectoare ale orașului; are alte 27 de filiale în cartier. Biblioteca practică împrumutul seturilor de cărți, adică mai multe cărți sunt împrumutate celor din închisori, centre de plasament și alte instituții. În cadrul bibliotecii există un spațiu vast destinat întâlnirilor, discuțiilor, activităților, expozițiilor ce au loc aici. Un serviciu interesant este acela de *carte prin telefon*, un serviciu pentru persoanele care nu se pot deplasa la bibliotecă din motive de sănătate, astfel bibliotecarul de deplasează la aceste persoane cu cartea solicitată. Mai sunt și persoane care solicită acest serviciu din comoditate, pentru acestea se percepe o taxă pentru deplasarea bibliotecarului.

Bibliotecile poloneze au un rol foarte important în comunitate, sunt ajutate și sprijinite de autoritățile locale și împreună cu diverse ONG-uri își dezvoltă mereu serviciile implicându-se și reușind să schimbe chiar viețile în bine.

Liliana Mocanu - B.J. Vrancea

Grup de sprijin la Techirghiol

Biblioteca Orășenească Techirghiol este una din cele 17 biblioteci publice din județul Constanța care au fost selectate pentru prima rundă din Programul Național Biblionet – Lumea în biblioteca mea.

Pentru a crea această lume, biblioteca oferă servicii cu adevărat utile comunității și încearcă să se facă utilă și indispensabilă pentru toți utilizatorii ei.

Misiunea bibliotecii este focalizată pe nevoile reale ale cetățenilor și încearcă să ofere orice tip de informație, precum și posibilitatea de conversație sau dezbateră publică pe diverse teme, răspunde diverselor probleme de ordin social, cultural, civic, este *locul real* unde poți găsi ajutor de la *oameni reali*.

La sfârșitul anului 2009, cam tot atunci când se demara și programul Biblionet, doamna psiholog Ismail Sena a venit cu propunerea înființării unui grup de sprijin pentru femeile diagnosticate cu cancer la sân. Inițiativa a fost primită cu bucurie, biblioteca venind cu propunerea ca întâlnirile să se desfășoare în acest spațiu și pentru motivul că multe dintre participante erau și sunt utilizatoare ale bibliotecii.

Întâlnirile grupului aveau loc la o dată fixă a fiecărei luni (a doua joi din lună), erau invitați diferiți specialiști care abordau teme de interes pentru membrele grupului, începând cu informații despre corpul lor, informații despre autoexaminare: invitată a fost d-na prof. Luminița Lupașcu. Am continuat cu importanța igienei alimentației având-o invitată pe dr. Floarea Damaschin. Foarte bine primite erau ședințele de relaxare și de meditație care se încheiau cu împărtășirea impresiilor și sentimentelor între membrele grupului, ceea ce ducea la o comunicare și socializare foarte bune în grup.

Un astfel de grup de sprijin pentru persoanele diagnosticate, supraviețuitoare ale cancerului la sân oferă numeroase să le zicem beneficii, în sensul că au posibilitatea să întâlnească femei care au trecut prin situații similare, au posibilitatea să împărtășească metode de combatere și de adaptare, au ocazia să pună întrebări psihologului sau specialistului invitat, toate acestea ducând la îmbunătățirea stării de spirit, la scăderea anxietății, la îmbunătățirea imaginii de sine și chiar a calității vieții.

Carmen Stan - B.O. Techirghiol

BIBLION

ISSN 1221 - 8855